

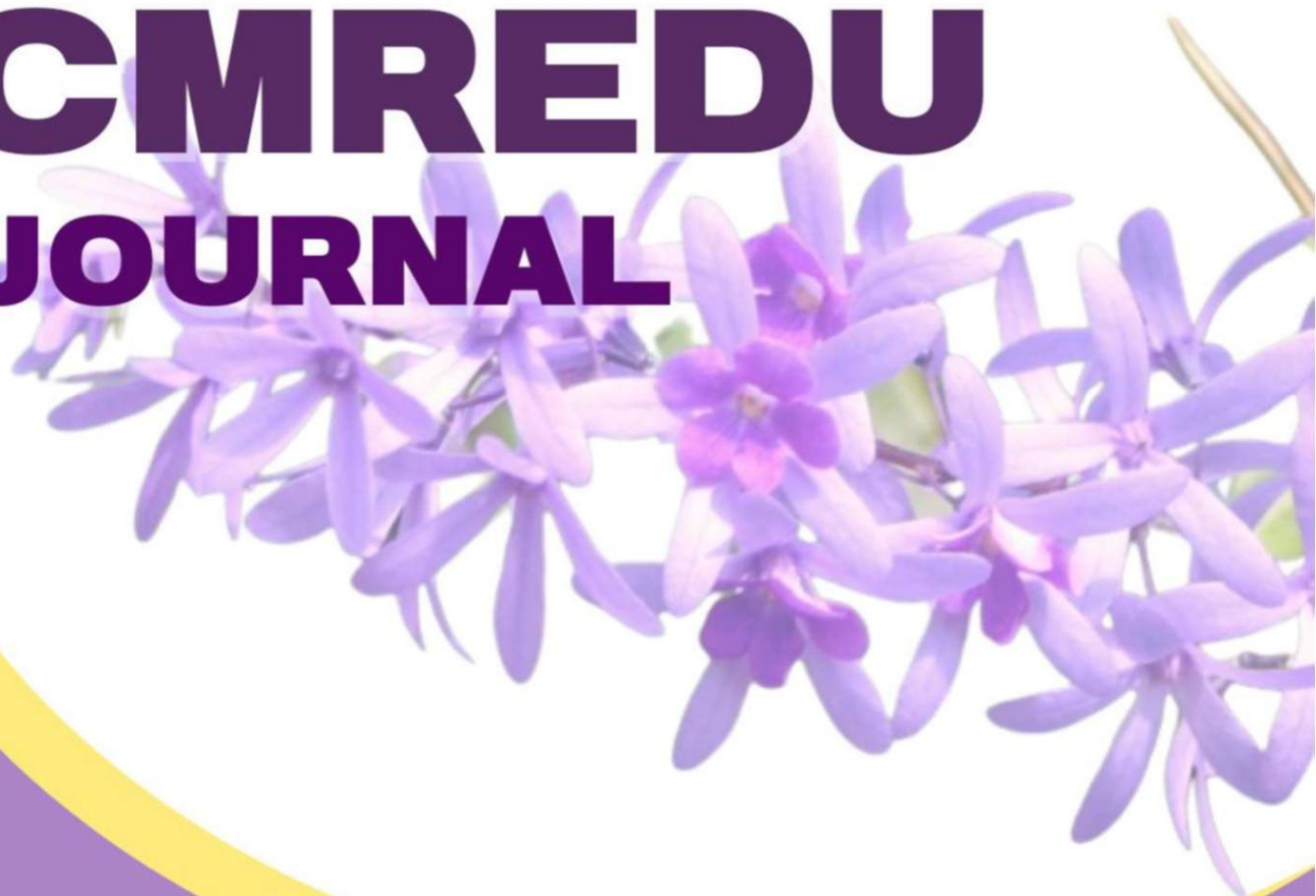
Chiang Mai Rajabhat Education Journal

วารสารศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2568

Vol.4 No.2 May-August 2025

CMREDU JOURNAL

ISSN : 2821 - 9961 (ONLINE)

วารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่

Chiang Mai Rajabhat Education Journal

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2568
Vol.4 No.2 May-August 2025

ISSN 2821-9961 (Online)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แมริม
เลขที่ 180 หมู่ 7 ถนนโชตนา (เชียงใหม่-ฝาง) ตำบลชี้เหล็ก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180
<https://so07.tci-thaijo.org/index.php/cmredujo>
Email: edu.cmru.journal@g.cmru.ac.th

วารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่

Chiang Mai Rajabhat Education Journal

วัตถุประสงค์และขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่ (Chiang Mai Rajabhat Education Journal) เป็นวารสารที่เผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัย รวมถึงเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพทางด้านครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความที่ส่งมาตีพิมพ์จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาที่อย่างน้อย 3 คน (Double-blind peer review) ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน ผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่ง

ประเภทของบทความ

บทความต้องมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาทางด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย การประถมศึกษา พลศึกษาและนันทนาการ คอมพิวเตอร์ศึกษา เกษตรศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีศึกษา ดนตรีศึกษา นาฏศิลป์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ศิลปศึกษา สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป การศึกษาพิเศษ จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การวัดและประเมินผลทางการศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับทางการศึกษา

บทความที่รับ ได้แก่ บทความวิชาการ และบทความวิจัย

ภาษาที่รับตีพิมพ์

ภาษาไทย

ภาษาอังกฤษ

กำหนดการเผยแพร่

วารสารตีพิมพ์ 3 ฉบับต่อปี (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 ม.ค.-เม.ย.

ฉบับที่ 2 พ.ค.-ส.ค.

ฉบับที่ 3 ก.ย.-ธ.ค.

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรทัย อินตา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สมเกตุ อุทโยธธา

ข้าราชการบำนาญ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอิจัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรพร เลอศิลป์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ ลือนาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ชมภูคำ

ข้าราชการบำนาญ

รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ บุตรกตัญญู

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.พิทยาภรณ์ มานะจุติ

ข้าราชการบำนาญ

รองศาสตราจารย์ ยุพิน อินทะยะ

ข้าราชการบำนาญ

รองศาสตราจารย์ ถิรวัฒน์ ตันทนิส

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เขียนงาม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนมน สุขวงศ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุไรวรรณ หาญวงศ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรตี เอกกรณรงค์ชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักริน ต่วงคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพันธ์ ลาภรัตนทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์กร จันทราช

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล รอดเนียม

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชุมพร

อาจารย์ ดร.อัจฉริยา กสิยะพัท

วิทยาลัยวิทยาศาสตร์การแพทย์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ
ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

รองศาสตราจารย์ ธีรธร เลอศิลป์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทศนีย์ บุญแรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน แสนใจพรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์ ดร. ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์ ว่าที่ ร.ต.โกวิท จอมคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์ชัชวราภรณ์ ต๊ะผัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์วราพร บุญวงศ์วิวัชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์ปิยะณัฐ จันทะคาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์อังคณา ลังกาวงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

อาจารย์พิมพ์พาพิญ ทองกิ่ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ประสานงาน

นายสุรชาติ ถึงกาศ
นางฐิตินันท์ เขียวนิล
นายปรัชญารักษ์ เวียงสงค์
นายสมเด็จ ภิมายกุล
นางสาวเกศรินทร์ สิทธิวัฒน์
นายสุเทพ ไชยวุฒิ
นายวสันต์ ศรีอินตะ
นางอุบล มาตัน

ISSN 2821-9961 (Online)

สารบัญ

สารบัญ.....	จ
ภาวะหมดไฟในการเรียนของกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา: แนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยา Academic Burnout in Higher Education Students: A Psychological Counseling Approach พัทธดา ยาประเสริฐ ปุณณสา โพธิพฤกษ์ สุรีพันธ์ เทพุด รัชฎาภรณ์ เจนวชิรพงศ์ Patrada Yapraserit, Poonnasa Phothiphruk, Surepan Thepud, Ratchadaporn Jenwachirapong.....	1
สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 The Guidelines for Academic Administration of Schools in the Mae Salong Nai Educational Development Network Group, Under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 วิภาวรรณ กันธา ไพโรภ รัตน์ชวงค์ ศิวภรณ์ สองแสน Viphawan Kantha, Pairop Ratanachuwong, Sivapron Songsaen.....	15
การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Development of Information Systems for Student services To Support Internal Quality Assurance at The Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University สมเด็จ ภิมากุล กนกวรรณ คชสิทธิ์ Somdet Phimaikun, Kanokwan Kotchasee.....	33
แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านปาง อ่ายห้วยชมภู อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย Approaches to Promoting the Use of Digital Technology in School Management : A Case Study of Banpangai Huaychompoo School in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province สรสรเสริญ เหม็งทะเหล็ก พูนชัย ยาวีราช สมเกียรติ ตุ่นแก้ว Sansern Mengtalek, Phoonchai Yavirach , Somkiet Tunkaew.....	49
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี Factors Related to Exercise Behavior of Phetchaburi Rajabhat University Students กุศล ช่วงบุญศรี Kusol Choungboonsri.....	67
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ.....	81

ภาวะหมดไฟในการเรียนของกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา: แนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยา Academic Burnout in Higher Education Students: A Psychological Counseling Approach

พัทธธรา ยาประเสริฐ¹ ปุณณสา โปธิพฤกษ์² สุรีพันธ์ เทพุด³ รัชฎาภรณ์ เจนวชิรพงศ์⁴
Patrada Yapraserit¹, Poonnasa Phothiphruek², Surepan Thepud³,
Ratchadaporn Jenwachirapong⁴

(วันรับ 18 ธันวาคม 2567, วันแก้ไข 1 มกราคม 2568, วันตอบรับ 7 มกราคม 2568)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียนเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยครอบคลุมหัวข้อสำคัญ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียน สาเหตุของภาวะหมดไฟในการเรียน ผลกระทบของภาวะหมดไฟในการเรียน แนวทางการป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียน และการปรึกษาเชิงจิตวิทยากับภาวะหมดไฟในการเรียนในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ภาวะหมดไฟในการเรียน (Academic Burnout) เป็นสภาวะที่เกิดจากความเครียดและความกดดันจากการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น ภาระงานที่มากเกินไป ขาดการควบคุมในกระบวนการเรียนรู้ การขาดการสนับสนุนทางสังคมและแรงกดดันจากการแข่งขัน ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจ เช่น ความเหนื่อยล้าเรื้อรัง ความสูญเสียแรงจูงใจ ความคิดเชิงลบต่อตนเอง ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านประสิทธิภาพการเรียน และความสัมพันธ์ทางสังคม แนวทางการป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียนจะต้องสร้างความผูกพันกับสถาบันการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และอาจารย์ผู้สอน การทำกิจกรรมผ่อนคลายที่สร้างความสุข การฝึกสติ และการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ ในส่วนของการปรึกษาเชิงจิตวิทยากับภาวะหมดไฟในการเรียน บทความนี้จะนำเสนอแนวทางการให้การปรึกษาที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษา เช่น การเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง การปรับโครงสร้างความคิดเชิงลบ การฝึกสติ และการวางแผนชีวิตที่มีเป้าหมายชัดเจน แนวทางดังกล่าวจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจตนเอง รับมือกับปัญหา และสร้างสมดุลในชีวิตการเรียนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะหมดไฟในการเรียน นักศึกษาระดับอุดมศึกษา การปรึกษาเชิงจิตวิทยา

¹ อาจารย์ ดร., สาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ, beem_patrada@hotmail.com
Lecturer Ph.D., Psychology Department, International College, Payap University.

² อาจารย์ ดร., สาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ, poonnasa.pyu@gmail.com
Lecturer Ph.D., Psychology Department, International College, Payap University.

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนาอาชีพ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ, sureepant@gmail.com
Lecture, English for Career Development Department, International College, Payap University.

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนาอาชีพ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ, ratchadapornjen@gmail.com
Lecture, English for Career Development Department, International College, Payap University.

Abstract

This academic article focuses on the study of academic burnout specifically among higher education students and covers key topics including the concept of academic burnout, its causes, impacts, prevention guidelines, and psychological counseling approaches for addressing academic burnout in higher education students. Academic burnout is a condition caused by prolonged stress and pressure from academic activities. It results from various factors, such as excessive workloads, lack of control over the learning process, insufficient social support, and competition-driven stress. These factors can adversely affect both physical and mental health, for example, chronic fatigue, loss of motivation, and negative self-perception that may further result in reduced academic performance and strained social relationships. Preventing academic burnout requires fostering engagement with educational institutions, providing social support from family, peers, and instructors, participating in recreational activities that promote happiness, practicing mindfulness, and developing psychological resilience. Regarding psychological counseling for academic burnout, this article proposes suitable counseling approaches for students, such as enhancing self-awareness, restructuring negative thought patterns, practicing mindfulness, and setting clear and purposeful life goals. These guidelines help students understand themselves, deal with their challenges, and achieve a sustainable balance in their academic lives.

Keywords: academic burnout, Higher education students, psychological counseling approaches.

บทนำ

ภาวะหมดไฟในการเรียน (Academic Burnout) เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต้องเผชิญกับแรงกดดันทั้งจากภาระการเรียน ความคาดหวังจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และการแข่งขันในตลาดแรงงานที่ทวีความเข้มข้นขึ้น หากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล และในบางกรณีอาจถึงขั้นลาออกจากระบบการศึกษา บทความนี้จะสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียน ผ่านการอธิบายแนวคิดและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สาเหตุที่ก่อให้เกิดภาวะหมดไฟในการเรียน ผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเสนอแนวทางป้องกันและแนวทางการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่เหมาะสม เพื่อจัดการปัญหานี้ อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถฟื้นฟูสุขภาพจิตและพัฒนาทักษะในการเผชิญกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ สำหรับขอบเขตของบทความนี้ มุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาวะหมดไฟในการเรียนในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาต้องเผชิญกับความเข้มข้นของการเรียนและความกดดันจากการเตรียมพร้อมสู่ชีวิตการทำงาน ข้อมูลที่นำมาใช้จะมาจากงานวิจัยและการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2565-2566 และครอบคลุมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในประเทศไทย ในบทความนี้ยังมีการกำหนดคำจำกัดความเฉพาะเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน โดยคำว่า “ภาวะหมดไฟในการเรียน (Academic Burnout)” การศึกษาภาวะหมดไฟในการเรียนและการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาในบทความนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคลากรทางการศึกษา นักจิตวิทยา และนักแนะแนว เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลนักศึกษาอย่างรอบด้าน และเป็นแหล่งอ้างอิงที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือกันสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพและสุขภาวะที่ดีของนักศึกษาในระยะยาว

ในยุคที่สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้นักศึกษาเกิดสภาวะความเครียดในบริบทของการใช้ชีวิตทั้งในเรื่องของการเรียนหรือการทำงานก่อให้เกิดสภาวะความผิดปกติทางจิตใจกำลังเป็นภัยเงียบที่คุกคามโดยที่องค์กรอนามัยโลกให้ความสำคัญและระบุสภาวะนี้ว่าเป็นอาการของความเจ็บป่วยเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 คือ ภาวะหมดไฟ (Burnout syndrome) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากความเครียดเรื้อรังจากที่ทำงานส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจเป็นสภาวะทางสุขภาพที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษา เพราะส่งผลทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ในระยะยาว (World Health Organization, 2019) โดยภาวะหมดไฟเป็นปฏิกิริยาตอบสนองความเครียดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นการตกอยู่ในสภาวะของความเหนื่อยหน่าย ท้อแท้ อ่อนล้าทางอารมณ์จิตใจ ร่างกาย และพฤติกรรม อันเนื่องมาจากกระบวนการสั่งสมและตอบสนองต่อความเครียดจากการประกอบอาชีพเรื้อรังเป็นเวลานาน และไม่สามารถจัดการภาวะความเครียดนั้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่วนมากจะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ส่งผลเสียทำให้บุคคลเกิดอาการทางกายและจิตใจ โดยภาวะนี้สามารถส่งผ่านหรือติดต่อจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่งได้ ปรากฏอาการแสดงสำคัญ คือ มีความอ่อนล้าทางอารมณ์ การตีตัวออกห่าง การลดความเป็นบุคคลของตนเอง และการลดทอนผลสำเร็จของงานที่รับผิดชอบ จนส่งผลเสียต่อตนเอง องค์กร สังคมที่เกี่ยวข้อง เช่น การหลงงาน การขาดงานมากขึ้น เกิดปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน จนทำให้งานล่าช้า งานที่ผิดพลาด เสียงานจนนำไปสู่คุณภาพงานที่เสื่อมถอย และลาออกจากงานในที่สุด (นันทวดี วรวิสุต, 2563)

ภาวะหมดไฟเริ่มศึกษาครั้งแรกในบริบทของการทำงาน ต่อมาได้ถูกนำมาศึกษาขยายต่อในกลุ่มวงการการศึกษา เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย นำมาสู่การศึกษาภาวะหมดไฟในการเรียน (Academic burnout) ของกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา และเป็นภาวะที่จะเกิดในคนรุ่นใหม่มากขึ้น ภาวะหมดไฟในการเรียน (Academic burnout) เป็นอาการผิดปกติที่เกิดจากการทำงาน (Occupational Phenomenon) (World Health Organization, 2019) โดยประกอบด้วย 1) ความอ่อนล้าที่จะต้องพยายามให้เกิดความสำเร็จ

ทางการศึกษา 2) ทศนคติและความรู้สึกทางลบที่มีต่อการเรียน และ 3) ความรู้สึกที่ตนเองไม่มีประสิทธิภาพในการเรียน (Abreu Alves et al. 2022) ภาวะหมดไฟเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางจิตใจ ส่งผลให้เกิดความไม่กระตือรือร้นในการเรียนซึ่งเกิดจากความเครียดในการเรียน (Academic Stress) นอกจากนี้ ภาวะหมดไฟในการเรียนยังมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจลาออก เมื่อผู้เรียนเกิดความเหนื่อยหน่ายในการเรียนอาจนำไปสู่การขาดเรียนเป็นประจำโดยที่ไม่มีเหตุผล (Absenteeism) มีแรงจูงใจในการเรียนที่ต่ำ และในที่สุดอาจทำให้เกิดการเพิ่มอัตราการลาออกกลางคัน (Dropout) หรือการเกิดภาวะโรคซึมเศร้าตามมาในอนาคต (บุษยารัตน์ จันทรประเสริฐ, 2562) สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาภาวะหมดไฟในการเรียน ส่วนใหญ่พบว่าในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยจะประสบกับภาวะหมดไฟในการเรียนระดับสูง นอกจากนี้ ภาวะหมดไฟในการเรียนนำไปสู่การลดลงของผลการเรียน ปัญหาสุขภาพจิตและการคิดฆ่าตัวตาย (Kaggwa et al., 2021) เนื่องจากนักศึกษาเกิดความเหนื่อยล้า พลังงานลดลง มีทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนรู้ และรู้สึกที่ตนเองไม่มีความสามารถทางวิชาการ อันเนื่องมาจากความเครียดทางวิชาการที่เกิดขึ้นเป็นเวลานาน (Jagodics & Szabó, 2022) และบางคนอาจมีปัญหาการเรียนรู้อดถอยหรือปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจร่วมด้วย

การศึกษาวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียน เมื่อพิจารณางานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลกระทบของภาวะหมดไฟในการเรียนในบริบทของต่างประเทศพบว่า ภาวะหมดไฟในการเรียนในระดับสูงส่งผลต่อปัญหาสุขภาพจิตอื่น ๆ ตามมา โดย Gao (2023) ทำการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพบว่าความเครียดทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความวิตกกังวลทางการเรียนและภาวะหมดไฟในการเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของ Hwang and Kim (2022) ที่พบว่า ภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความเครียด ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า และการศึกษาของ Allen et al., (2022) ที่พบว่าระดับความเครียดสูง อาการวิตกกังวล และอาการซึมเศร้าในระดับปานกลางหรือรุนแรงมีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟของนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษาในประเทศไทย ปัจจุบันพบว่าภาวะนี้มีความเชื่อมโยงกับหลายปัจจัย เช่น ความเครียดในการเรียน ความคาดหวังจากครอบครัว และการจัดการเวลา ซึ่งสามารถนำไปสู่ปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ตัวอย่างงานวิจัยที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียนพบว่านักศึกษามีภาวะหมดไฟในการเรียนสูงขึ้น เช่น การศึกษาของ อัจฉรา คำมะทิติย์ และกิตติพร เนาว์สุวรรณ (2565) ที่ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยพบว่ามีความเครียดทางวิชาการสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการระบาดของ COVID-19 ซึ่งส่งผลให้มีความเครียดเพิ่มขึ้นอย่างมาก หรือในการศึกษาของ ศราวุธ สุทธิรัตน์ และคณะ (2566) พบว่าภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ที่ไม่ได้เรียนตามแผนจะมีระดับภาวะหมดไฟในการเรียนที่สูง โดยเฉพาะในด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์ หลักฐานเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ในกลุ่มนักศึกษาที่พบกับภาวะหมดไฟในการเรียนมักประสบปัญหาทางสุขภาพจิตตามมาและอาจส่งผลกระทบร้ายแรงทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด หรือภาวะซึมเศร้าในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ผลการเรียนแย่งจนเรียนไม่จบและออกจากมหาวิทยาลัยได้

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเรียน

ภาวะหมดไฟในการเรียน หรือที่เป็นที่รู้จักในชื่ออื่นๆ เช่น ความเหนื่อยหน่ายในการเรียน สำหรับบทความนี้ ผู้เขียนขอใช้คำว่า “ภาวะหมดไฟในการเรียน” ในการดำเนินบทความ คำว่า ภาวะหมดไฟ หรือ Burnout ในการศึกษาเริ่มแรกเป็นการศึกษาในกลุ่มการทำงาน ภาวะหมดไฟเกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1974 โดยนักจิตวิเคราะห์ชาวอเมริกันชื่อว่า ฟรอยเดนเบอร์เกอร์ (Freudenberger) ได้พบอาการบางอย่างกับ

อาสาสมัครที่ต้องทำงานตลอดเวลา โดยพบว่ามีการลดลงของแรงจูงใจเมื่อบุคคลไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการหรือตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ทั้ง ๆ ที่ตนเองได้ทุ่มเทอย่างหนักทั้งในการทำงานและในสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Tajeri Moghadam, Abbasi and Khoshnodifar, 2020) นอกจากนี้ ยังเป็นคำที่ใช้อธิบายความรู้สึกของการมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ลดลงที่เกิดขึ้นจากการมีความรู้สึกเหนื่อยหน่าย อ่อนล้า คับข้องใจ และเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานที่มีความทุ่มเท ทำในสิ่งที่เป็นความคาดหวังของตนเองแต่กลับไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (ธนวัฒน์ มณี และอารยา ผลธัญญา, 2565) หรือเป็นปฏิกิริยาตอบสนองความเครียดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่แสดงอาการร่วมกันทั้งทางร่างกาย ความรู้สึก โดยแสดงออกมาในลักษณะของความอ่อนล้า เปื่อยหน่าย ขาดความผูกพันกับงานที่ทำอยู่ ไม่สามารถที่จะปรับตัวกับงานหรือเพื่อนร่วมงาน หรืออาจแสดงออกโดยมีทัศนคติทางลบต่องานนำไปสู่การออกจากงาน สอดคล้องกับ ปองกานต์ ศิริรัตน์ (2563) ที่กล่าวถึง ภาวะหมดไฟไว้ว่าเป็นความรู้สึกเหนื่อยล้าในการทำงาน ซึ่งเกิดจากความเครียดจากการทำงานที่สะสมเป็นระยะเวลานานจนแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่อ่อนเพลีย ไม่สนใจสิ่งใด มีทัศนคติเชิงลบต่องานที่ตนทำ ไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร

ต่อมาภาวะหมดไฟได้ถูกนำมาศึกษาขยายต่อในกลุ่มวงการการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและโรงเรียน นำมาสู่การศึกษาภาวะหมดไฟในการเรียน โดยที่นักเรียนหรือนักศึกษาต้องเผชิญกับความเครียดและความกดดันจากการเรียน การสอบ หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายที่เพิ่มมากขึ้น อาจทำให้รู้สึกเบื่อ ไม่มีสมาธิเรียน ไม่อยากอ่านหนังสือ และเริ่มไม่อยากไปมหาวิทยาลัย และในผู้ที่มีภาวะวิตกกังวลระดับสูงมีแนวโน้มที่จะใช้กลยุทธ์ในการรับมือที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลและความเหนื่อยล้าจากการเรียนที่มากขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่านักวิชาหลายท่านได้ให้ความหมายของ ภาวะหมดไฟในการเรียน หรือ Academic Burnout ตัวอย่างเช่น ราชน ทวีคณะโชติ และคณะ (2564) กล่าวถึงภาวะหมดไฟในการเรียนว่า ภาวะหมดไฟในการเรียนเป็นความรู้สึกจากผู้เรียนที่มีต่อการศึกษา การศึกษาภาวะหมดไฟในการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจซึ่งสภาพสังคมที่มีการแข่งขันสูง และสิ่งรอบด้านกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดแรงผลักดันที่อาจเกิดความไม่สมดุลเนื่องจากภาวะหมดไฟ อีกทั้ง เฌอริน ชิสา เกลี้ยงแก้ว (2566) กล่าวว่า ภาวะหมดไฟในการเรียน เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเหนื่อยหน่ายจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือปัจจัยรอบด้านส่งผลต่อความรู้สึก รวมถึงมีปัจจัยที่เป็นส่วนให้เกิดความเครียดจนมีผลต่อจิตใจให้รู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง ถอดใจ เบื่อ เหนื่อยล้าสะสม จนไม่สามารถปรับตัวได้และเกิดผลกระทบต่อการเรียน ภาวะหมดไฟเป็นความล้าทางร่างกายและอารมณ์ ซึ่งเป็นสภาวะเหนื่อยหน่ายที่เกิดจากสิ่งที่คุณเรียนต้องทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ เดิม ๆ และเกิดการปรับตัวที่ไม่สำเร็จของบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนยังคงต้องกระทำสิ่งเดิม ๆ ที่ไม่เป็นดังใจหวังกระทบต่อจิตใจของผู้เรียนเกิดความรู้สึกท้อ จนนำมาสู่ความหมายของคำว่าภาวะหมดไฟในการเรียน

นอกจากนี้ อาการแสดงของภาวะหมดไฟในการเรียนจะแสดงระดับความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ (Exhaustion) การเมินเฉยต่อการเรียน (Cynicism) และประสิทธิภาพในการเรียน (Professional efficacy) ในระดับที่สูง อาการแรกของภาวะหมดไฟ คือ ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ เป็นความอ่อนล้าที่เพิ่มขึ้น สูญเสียความมุ่งมั่น และแรงจูงใจในการศึกษา ส่วนการเมินเฉยต่อการเรียนคือการที่นักศึกษามีทัศนคติที่ห่างเหิน การถอนตัวจากกิจกรรมการศึกษาและเพื่อนร่วมเรียน สุดท้ายคือประสิทธิภาพในการเรียน เป็นมิติที่สะท้อนให้เห็นถึงการประเมินตนเองที่มีต่อความเหนื่อยหน่ายและทำให้นักศึกษารู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ไม่สามารถสร้างให้เกิดความสำเร็จทางการศึกษาได้ (Alghtany et al., 2024) ดังนั้น ภาวะหมดไฟในการเรียนจึงเป็นสภาวะที่นักเรียนประสบความเหนื่อยล้าทางอารมณ์อย่างรุนแรง อันส่งผลต่อการลดลงของแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการศึกษา มีทัศนคติที่เย็นชาต่อการเรียน แยกตัวจากกิจกรรมทางการศึกษา และ

ความรู้สึกถึงความไม่มีประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการศึกษา การปล่อยให้ภาวะหมดไฟในการเรียนดำเนินต่อไปโดยไม่มีการจัดการ อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของนักศึกษาในระยะยาวได้

ยิ่งไปกว่านั้นในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการศึกษา ปัญหาภาวะหมดไฟในการเรียนอาจทวีความรุนแรงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากนักศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายจากความกดดัน รวมไปถึงการเผชิญกับการลดทอนปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพจิต ในมุมมองของผู้เขียนมองว่าหนึ่งในแนวทางที่อาจช่วยบรรเทาปัญหาอาจเป็นการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในเชิงสร้างสรรค์ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การจัดการภาวะหมดไฟผ่านการออกแบบเกมเพื่อการศึกษา การสร้างหลักสูตรดิจิทัลดีท็อกซ์ (Digital Detox Curriculum) ภายในระบบการศึกษาที่ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยยืดหยุ่นรองรับความแตกต่างเฉพาะบุคคล หรือการประยุกต์ใช้ Chatbot ในการประเมินค่าความเป็นอยู่ที่ดี (Wellness Score) รวมไปถึงการพัฒนาแพลตฟอร์มโลกเสมือน (Metaverse) เพื่อสร้างประสบการณ์การแก้ไขปัญหาที่เหมือนจริงมากยิ่งขึ้น ในท้ายที่สุดอาจรวมไปถึงการให้ความสำคัญกับการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่จะช่วยส่งเสริมทักษะการจัดการตนเองที่จะเป็นหัวใจหลักในการแก้ปัญหาภาวะหมดไฟในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกมิติ

สาเหตุของภาวะหมดไฟในการเรียน

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา นักศึกษาระดับอุดมศึกษาเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนมากขึ้นจากความกดดันด้านการเรียนและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเรียนในระดับสูงไม่เพียงแต่นำมาซึ่งการคาดหวังทางวิชาการที่สูง แต่ยังเพิ่มความเครียดทางด้านจิตใจและร่างกายอย่างมาก การต้องจัดการกับภาระงานที่มากเกินไป เช่น การบ้าน งานวิจัย และการสอบ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเริ่มรู้สึกท้อแท้และหมดไฟ สาเหตุของภาวะหมดไฟในการเรียนสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายปัจจัยสำคัญ สามารถอธิบายได้จากมุมมองทางด้านจิตวิทยา สังคม และสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้ (Pamungkas and Nurlaili, 2021; Wang et al., 2020; Stoliker & Lafreniere, 2015; Lin & Huang, 2014)

1. ภาระงานที่มากเกินไป (Excessive Workload) นักศึกษาที่ต้องเผชิญกับการบ้าน งานวิจัย และการสอบที่หนักหน่วง ปริมาณงานที่มากและความคาดหวังสูงในการเรียนอาจทำให้นักศึกษารู้สึกกดดันและเหนื่อยล้า นำไปสู่ภาวะหมดไฟ เช่น นักศึกษาที่ต้องทำโครงการหลายชิ้นพร้อมกันและมีกำหนดเวลาส่งที่ใกล้เคียงกัน อาจรู้สึกท้อแท้และหมดไฟ เนื่องจากไม่สามารถรับมือกับภาระการเรียนได้ ทำให้เกิดความเครียดและความเหนื่อยล้า

2. การขาดการควบคุม (Lack of Control) หรือการไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนของตนเอง อาทิ การจัดการเรียน ตารางเรียน หรือวิธีการเรียนรู้ อาจทำให้นักศึกษารู้สึกไม่มีความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ หรือการที่นักศึกษาที่ถูกบังคับให้เรียนวิชาที่ไม่สนใจ ไม่มีความยืดหยุ่นของตารางเรียน อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษารู้สึกไม่มีพลังในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจเพิ่มความรู้สึกท้อแท้และหมดกำลังใจในการเรียนได้

3. ขาดการสนับสนุนทางสังคม (Lack of Social Support) เช่น การไม่ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อน ครอบครัว หรืออาจารย์ ทำให้นักศึกษารู้สึกโดดเดี่ยวและขาดกำลังใจในการเรียน นอกจากนี้ ปัญหาทางการเงินที่นักศึกษาต้องเผชิญก็ส่งผลให้เกิดความกังวล ซึ่งเป็นปัจจัยที่เพิ่มความเครียดทางด้านจิตใจ และทำให้เกิดภาวะหมดไฟได้ รวมไปถึงการบริหารจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสม และการต้องปรับตัวกับการเรียนแบบออนไลน์ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่นักศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายในการเรียนออนไลน์ เช่น ปัญหา

ด้านเทคโนโลยี การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร และขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีแนวโน้มที่จะประสพภาวะหมดไฟมากขึ้น

4. ความไม่ชัดเจนของบทบาทและความคาดหวัง (Role Ambiguity and Conflicting Demands) เช่น ความไม่ชัดเจนในข้อกำหนดของงานหรือความขัดแย้งระหว่างข้อกำหนดที่แตกต่างกัน อาจทำให้เกิดความสับสนและความเครียด

5. แรงกดดันจากการแข่งขัน (Competitive Pressure) ในสภาพแวดล้อมทางการศึกษา แรงกดดันนี้อาจเกิดจากการเปรียบเทียบคะแนนสอบ ผลการเรียน หรือความสำเร็จทางวิชาการระหว่างนักศึกษา เช่น การพยายามอยู่ในอันดับสูงสุดของชั้นเรียนหรือการได้รับทุนการศึกษาที่มีจำนวนจำกัด ความรู้สึกว่าตนเองอาจด้อยกว่าคนอื่นหากไม่สามารถทำได้ดีพอ ส่งผลให้เกิดความกังวลและความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง

6. ปัญหาทางการเงิน (Financial Stress) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและประสิทธิภาพการเรียนของนักศึกษา ความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าครองชีพ เช่น ค่าเช่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าหนังสือเรียน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การขาดการสนับสนุนทางการเงินยังอาจทำให้นักศึกษารู้สึกโดดเดี่ยวและหมดกำลังใจ ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนพิจารณาที่จะหยุดพักการเรียนหรือถอนตัวออกจากระบบการศึกษา เพื่อหลีกเลี่ยงภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น

7. ปัญหาสุขภาพและการนอนหลับ (Health Issues and Sleep Deprivation) การพักผ่อนไม่เพียงพอหรือปัญหาสุขภาพที่มักเกิดจากการเตรียมสอบ การทำงานส่ง หรือการจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้สมองไม่สามารถทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ และการพักผ่อนไม่เพียงพอยังเชื่อมโยงกับปัญหาสุขภาพ เช่น ภาวะภูมิคุ้มกันลดลง การเกิดความเหนื่อยล้าทางร่างกายและจิตใจ มีปัญหาสุขภาพเรื้อรังมีแนวโน้มที่จะรู้สึกหมดแรงและสูญเสียแรงจูงใจในระยะยาว

8. ทักษะการจัดการความเครียดที่ไม่เพียงพอ (Ineffective Coping Strategies) นักศึกษาที่ไม่มีวิธีการจัดการปัญหาที่มีประสิทธิภาพมักเลือกใช้กลยุทธ์หลีกเลี่ยง (avoidance strategies) เช่น การเล่นเกม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือการเลี่ยงงานที่ต้องทำ ซึ่งแม้จะช่วยลดความกังวลในระยะสั้น แต่กลับเพิ่มภาระงานที่ต้องทำในระยะยาว และทำให้เกิดความเครียดสะสม

9. ความสมดุลระหว่างชีวิตและการเรียนที่ไม่เหมาะสม (Work-Life Imbalance) ความสมดุลที่ไม่เหมาะสมนี้มักเกิดขึ้นเมื่อภาระการเรียนและการทำงานกินเวลาที่ใช้สำหรับการพักผ่อนหรือกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสุข เช่น นักศึกษาที่ต้องทำงานพิเศษเพื่อหารายได้จนไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการพักผ่อน การพบปะเพื่อน หรือการทำกิจกรรมที่ชอบ สถานการณ์ดังกล่าวลดทอนประสิทธิภาพการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการความเครียด

10. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและการเรียนออนไลน์ (Technological Challenges and Online Learning) นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าถึงบทเรียนออนไลน์ได้อาจพบกับความล่าช้าในการเรียนรู้ การพลาดข้อมูลสำคัญ และความเครียดที่เพิ่มขึ้นจากการพยายามติดตามเนื้อหา นอกจากนี้ การขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชั้นเรียนออนไลน์ยังลดโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์และการสนับสนุนระหว่างเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์

11. ความสมบูรณ์แบบและความคาดหวังสูง (Perfectionism and High Expectations) นักศึกษาที่มีลักษณะนิสัยสมบูรณ์แบบมักกลัวความล้มเหลว อาจนำไปสู่การทำงานหนักจนเกินขีดความสามารถและการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับปัญหา

12. ปัญหาทางจิตใจอื่น ๆ (Other Psychological Issues) เช่น ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า หรือความเครียดที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ปัญหาครอบครัวหรือความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคง นักศึกษาที่เผชิญกับปัญหาเหล่านี้โดยขาดการสนับสนุนที่เพียงพอ มักมีแนวโน้มที่จะรู้สึกหมดแรงและไม่สามารถรับมือกับภาระการเรียนรู้ได้

จากสาเหตุที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าภาวะหมดไฟในการเรียนไม่ได้เป็นเพียงปัญหาชั่วคราวที่เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นผลสะสมจากความกดดันและความท้าทายในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการที่ผู้เรียนต้องเผชิญกับปริมาณงานที่มากเกินไป การแข่งขันที่เข้มข้น ด้านสังคมที่อาจมีแรงกดดันจากครอบครัว เพื่อน หรือแม้กระทั่งสังคมออนไลน์ที่เปรียบเทียบกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ หรือสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด ปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลเฉพาะในเชิงกายภาพเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ และพฤติกรรมในระยะยาว ซึ่งอาจลดทอนแรงจูงใจในการเรียน ทำให้ขาดสมาธิ และอาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น จะต้องพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภาวะหมดไฟในการเรียนในมิติที่หลากหลายต่อไป

ผลกระทบของภาวะหมดไฟในการเรียน

ภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยได้กลายเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น กิจกรรมที่ถูกกำหนดไว้และบังคับให้นักศึกษาต้องเข้าร่วม เช่น การเข้าชั้นเรียน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย แรงกดดันทางการเรียนจากการสอบไม่ผ่านหรือได้คะแนนน้อย อาจเป็นปัจจัยกดดันเรื้อรังทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการเรียนที่คงอยู่ตลอดช่วงการเรียนในมหาวิทยาลัย และอาจจะก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงลบ อาการที่เด่นชัดของภาวะหมดไฟจากการเรียนที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (รพีภรณ์ เปี่ยมพิช, 2566; Madigan & Curran 2021; Jackson et al., 2016)

1. ผลด้านร่างกาย อาจพบอาการเหนื่อยล้าเรื้อรัง ปวดเมื่อย ปวดศีรษะ หากอาการรุนแรงจะนำไปสู่โรคนอนไม่หลับเรื้อรัง ฝันร้าย อาจพบมีการใช้สารเสพติดเพื่อจัดการกับอารมณ์ และคิดฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ การอดหลับอดนอนเพื่อเตรียมสอบหรือทำงานส่งอาจทำให้ร่างกายฟื้นฟูไม่ทัน ส่งผลกระทบต่อสมรรถภาพในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ผลกระทบด้านจิตใจ ภาวะหมดไฟในการเรียนส่งผลกระทบทางจิตใจโดยเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของนักศึกษา หนึ่งในลักษณะเด่นที่พบคือ การสูญเสียแรงจูงใจ (Loss of Motivation) ซึ่งส่งผลให้ความพยายามและความสนใจในกิจกรรมการเรียนลดลง นักศึกษาที่ประสบภาวะนี้มีความรู้สึกหมดหนทาง (Helplessness) และไร้คุณค่า (Low Self-Worth) ซึ่งสะท้อนถึงการรับรู้เชิงลบเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง อาจส่งผลให้เกิดภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล ในกรณีที่รุนแรงอาจนำไปสู่ความคิดฆ่าตัวตายได้

3. ผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียน ความเหนื่อยล้าทางร่างกายและจิตใจที่เกิดขึ้นทำให้สมาธิและความสามารถในการเรียนรู้ลดลง ความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหาที่ด้อยลงเช่นกัน นักศึกษาที่ประสบภาวะหมดไฟมักมีแนวโน้มขาดเรียน ไม่สามารถส่งงานตามกำหนด และมีผลการเรียนต่ำ นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษากลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะลาออกจากการศึกษา

4. ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคม นักศึกษามักมีพฤติกรรมแยกตัวออกจากเพื่อน มีความสัมพันธ์กับเพื่อนลดลง เนื่องจากรู้สึกเหนื่อยล้าหรือไม่มีพลังงานเพียงพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

รวมถึงความท้อแท้ในครอบครัว ทำให้นักศึกษาหลีกเลี่ยงการพูดคุยหรือขอรับการปรึกษาจากครอบครัว และการขาดการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความยืดหยุ่นทางจิตใจของนักศึกษาได้

จากสาเหตุที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าภาวะหมดไฟในการเรียนไม่ได้เป็นเพียงปัญหาชั่วคราวหรือเกิดจากปัจจัยเดียว แต่เป็นผลสะสมจากความกดดันหลายด้าน ทั้งด้านวิชาการ สังคม และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัญหานี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการประสิทธิภาพการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังกระทบต่อสุขภาพจิตและร่างกายของนักศึกษาในระยะยาวอีกด้วย นอกจากนี้ ภาวะหมดไฟอาจนำไปสู่พฤติกรรมเชิงลบ เช่น การละทิ้งการเรียน การแยกตัวออกจากสังคม หรือแม้กระทั่งปัญหาสุขภาพจิตรุนแรง เช่น ภาวะซึมเศร้า และความวิตกกังวล ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นปัจจัยที่บั่นทอนคุณภาพชีวิตและความสามารถในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากผลกระทบของภาวะหมดไฟในการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่าภาวะหมดไฟในการเรียนไม่ได้ส่งผลเพียงต่อการศึกษานั้น แต่ยังเกี่ยวพันถึงผลกระทบเชิงลบต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของนักศึกษาที่ประสบภาวะหมดไฟในการเรียน ซึ่งให้ถึงความจำเป็นของการสร้างเครือข่ายสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และผู้เขียนมองว่าการแก้ไขปัญหาไม่ควรมุ่งเน้นไปที่นักศึกษาเพียงฝ่ายเดียว แต่ควรเป็นการสร้างแนวทางการสนับสนุนทางจิตใจอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันไม่ให้นักศึกษาเผชิญกับภาวะหมดไฟจนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและอนาคตทางการศึกษา

แนวทางการป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียน

แนวทางการป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียนสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้ (ธนวัฒน์ มณี และอารยา ผลธัญญา, 2565; วรรัชช ไชยมงคล และอารยา ผลธัญญา, 2565; Kim & Hunter, 2023)

1. มีความรู้สึกยึดมั่นผูกพันกับสถาบันการศึกษา (School Engagement) โดยการแสดงออกของนักศึกษาซึ่งเกิดจากแรงจูงใจภายในที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับสถาบันการศึกษาและความพยายามปฏิบัติตนในเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง หากนักศึกษามีความรู้สึกยึดมั่นผูกพันกับสถาบันการศึกษาจะช่วยลดปัญหาทางการเรียนอื่น ๆ ได้

2. การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน หรืออาจารย์ หรือที่ปรึกษาทางจิตวิทยามีบทบาทสำคัญในการช่วยนักศึกษารับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้นักศึกษาได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจากเพื่อน ส่งผลให้รู้สึกว่าการเรียนไม่ได้เผชิญกับสภาวะนี้ด้วยตัวคนเดียว

3. การแสวงหาความเพลิดเพลินเพื่อความผ่อนคลาย (Enjoyment for relaxation) เช่น การดูหนัง ฟังเพลง การออกกำลังกาย ทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจอย่างสมดุล การพักผ่อนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการนอนหลับไม่ต่ำกว่า 7-8 ชั่วโมงต่อวัน จะช่วยลดความเหนื่อยล้าและเพิ่มพลังงานให้กับร่างกาย

4. การคิดบวกต่อการเรียน โดยการปรับเปลี่ยนความคิดเชิงลบให้เป็นเชิงบวก พิจารณาข้อดีข้อเสียของการเรียนมหาวิทยาลัย การค้นหาเป้าหมาย และการวางแผนชีวิต

5. การพูดให้กำลังใจกับตัวเอง (Self-talk) เป็นกลไกทางจิตวิทยาที่บุคคลใช้ในการสื่อสารกับตัวเองผ่านการคิดหรือการพูดในเชิงบวก เพื่อสร้างแรงจูงใจ การสนับสนุนทางอารมณ์ และการเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง โดยเฉพาะเมื่อบุคคลเผชิญกับความกดดันที่มาจากภาระการเรียน ทำให้นักศึกษาสามารถมองปัญหาเป็นโอกาสในการเรียนรู้มากกว่าที่จะมองเป็นอุปสรรค

6. การฝึกสติ (Mindfulness-Based Interventions) เป็นแนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างการตระหนักรู้ในปัจจุบันขณะ (Present Moment Awareness) โดยปราศจากการตัดสินและการวิจารณ์

ตนเอง วิธีการนี้รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำสมาธิ (Meditation) และโยคะ (Yoga) ที่เน้นการปรับสมดุลระหว่างร่างกายและจิตใจ ช่วยลดความเครียด ความวิตกกังวล และภาวะหมดไฟได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. การพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) การเสริมสร้างความสามารถทางอารมณ์จิตใจในการปรับตัวและฟื้นตัวกลับสู่สภาวะปกติภายหลังที่พบกับภาวะวิกฤต หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบากในชีวิต รับมือกับปัญหาและวิกฤตเฉียบพลัน สามารถผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคไปได้โดยไม่จมอยู่กับความทุกข์เมื่อเผชิญกับความเหน็ดเหนื่อย ท้อแท้ในการเรียน

แนวทางการป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียนดังที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงมิติที่หลากหลายในการจัดการกับปัญหานี้ แต่สิ่งที่น่าสังเกตคือความเชื่อมโยงระหว่างการฝึกสติและการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ ซึ่งอาจเป็นประเด็นสำคัญที่ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ การฝึกสติที่เน้นการตระหนักรู้ในปัจจุบันขณะอาจมีศักยภาพในการช่วยนักศึกษาสร้างฐานทางจิตใจที่มั่นคงสำหรับการเผชิญปัญหา ในขณะที่ความยืดหยุ่นทางจิตใจจะช่วยเสริมสร้างการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง แนวทางทั้งสองนี้จึงควรได้รับการพิจารณาในเชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับการป้องกันภาวะหมดไฟในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่นักศึกษาพบว่าตนเองยังไม่สามารถจัดการกับภาวะหมดไฟในการเรียนได้ด้วยตนเอง แนวทางสำคัญที่ควรพิจารณาต่อไปคือ การปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักศึกษาได้ค้นหาแนวทางในการจัดการปัญหาทางอารมณ์และการเรียนรู้ผ่านการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสม

การปรึกษาเชิงจิตวิทยากับภาวะหมดไฟในการเรียน

การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถลดภาวะหมดไฟในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในมิติการป้องกันและช่วยเหลือบุคคลด้านสุขภาพจิต เนื่องจากการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะช่วยให้บุคคลได้รู้จักตนเองและยอมรับตนเองในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความถนัดความสามารถ ความพึงพอใจ และความพร้อมของตนเอง (ลักขณา สิริวัฒน์, 2560; ดวงมณี จงรักษ์, 2556) ทำให้บุคคลได้มีพื้นที่ปลอดภัยในการพูดคุย แสดงออกถึงความรู้สึก และสำรวจปัญหาที่กำลังเผชิญ โดยบทบาทของนักจิตวิทยาการปรึกษาในการป้องกันและแก้ไขภาวะหมดไฟในการเรียน จะเน้นให้ทั้งนักจิตวิทยาการปรึกษาและผู้รับการปรึกษาร่วมกัน โดยนักจิตวิทยาการปรึกษาจะมุ่งเน้นให้ผู้รับการปรึกษาค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหภาวะหมดไฟในการเรียนมากกว่าเน้นว่าอะไรคือปัญหา เปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้เล่าเรื่องราว ระบายความรู้สึก ความคับข้องใจเกี่ยวกับภาวะหมดไฟที่กำลังเผชิญได้อย่างอิสระ เพื่อทำให้การปรึกษาดำเนินไปได้อย่างราบรื่น รวมทั้งนักจิตวิทยาการปรึกษาและผู้รับการปรึกษามีการกำหนดเป้าหมายในการให้การปรึกษาร่วมกัน เพราะหากเป้าหมายของนักจิตวิทยาการปรึกษาและผู้รับการปรึกษาไม่สอดคล้องกันอาจเป็นอุปสรรคทำให้การให้การปรึกษาไม่สามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายปลายทางได้

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาช่วยนักศึกษาสามารถเผชิญปัญหาภาวะหมดไฟในการเรียน รวมถึงสามารถจัดการกับความกดดัน ความท้อแท้ ความเหนื่อยล้าที่เกิดจากการเรียนได้ แนวทางการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียน มีดังนี้ (Purwanti et al., 2022; Freire et al., 2020; Segal et al., 2018)

1. เพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) นักจิตวิทยาการปรึกษาจะช่วยให้นักศึกษาสามารถรับรู้ถึงความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน โดยไม่ตัดสินหรือหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านั้น การฝึกตระหนักรู้ในตนเองสามารถช่วยลดภาวะหมดไฟในการเรียนได้ เนื่องจากนักศึกษาสามารถรับรู้ถึง

สภาวะทางอารมณ์ของตนเอง เช่น ความเครียด หรือความท้อแท้ และสามารถปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นในการรับมือกับสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น

2. การปรับโครงสร้างความคิด (Cognitive Restructuring) เป็นเทคนิคทางจิตวิทยาที่มุ่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบความคิดเชิงลบที่มีผลต่ออารมณ์และพฤติกรรม โดยมุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือบุคคลในการรู้จักและระบุความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลที่มีผลทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการเรียน การปรับโครงสร้างความคิดมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้นักศึกษาสามารถท้าทายความคิดเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนและความสามารถของตนเองซึ่งมักนำไปสู่ความเครียดและความรู้สึกท้อแท้ การปรับโครงสร้างความคิดจะช่วยเพิ่มความสามารถในการควบคุมอารมณ์และตอบสนองต่อสถานการณ์กดดันทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การฝึกสติ (Mindfulness-Based Interventions หรือ MBI) ด้วยการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การฝึกการหายใจ การสังเกตความคิดและอารมณ์ และการพัฒนาความตระหนักรู้ในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่กดดันที่เกิดจากภาวะหมดไฟในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น การฝึกสติที่มีการศึกษาและใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การลดความเครียดโดยการฝึกสติ (Mindfulness-Based Stress Reduction: MBSR) และการบำบัดความคิดบนพื้นฐานการเจริญสติ (Mindfulness-Based Cognitive Therapy: MBCT) ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยลดอาการเครียด ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า รวมทั้งสามารถช่วยเพิ่มสมาธิและความสุขในชีวิตประจำวันได้

4. การวางแผนชีวิต (Planning) โดยการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการเรียนเพื่อนำมากำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการจัดการกับความเครียดและภาระงานที่มากเกินไป ผู้ให้การปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษามีความสามารถระบุปัญหาที่ทำให้เกิดภาวะหมดไฟในการเรียน วิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสร้างแผนการดำเนินการที่เหมาะสมกับตนเอง การมีแผนชีวิตที่ชัดเจนและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความจำเป็น ให้สามารถคงความมุ่งมั่นทางการเรียนต่อไปได้

การปรึกษาเชิงจิตวิทยามีบทบาทสำคัญในการช่วยนักศึกษารับมือกับภาวะหมดไฟในการเรียน โดยแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง การปรับโครงสร้างความคิด การฝึกสติ และการวางแผนชีวิต แนวทางเหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาสามารถจัดการความเครียด ความท้อแท้ และความเหนื่อยล้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังส่งเสริมความยืดหยุ่นทางอารมณ์และการปรับตัวในสถานการณ์ที่ท้าทายอย่างใดก็ตาม ผู้เขียนมองว่าแนวทางเหล่านี้ควรได้รับการปรับใช้โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล เช่น การฝึกสติและการปรับโครงสร้างความคิดอาจต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมการเรียนที่มีความกดดันสูงในบริบทที่ต่างกัน การพิจารณาในมิตินี้จะช่วยให้แนวทางการให้การปรึกษาเกิดผลลัพธ์ที่ครอบคลุมและยั่งยืนยิ่งขึ้น

บทสรุป

ภาวะหมดไฟในการเรียน (Academic Burnout) เป็นสภาวะที่เกิดจากความเครียดและความกดดันจากการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีอาการแสดงออกใน 3 ด้าน ได้แก่ ความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ (Exhaustion) การเมินเฉยต่อการเรียน (Cynicism) และประสิทธิภาพในการเรียนที่ลดลง (Professional Efficacy) สภาวะนี้พบได้บ่อยในนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น ภาระงานที่มากเกินไป ขาดการควบคุมในกระบวนการเรียนรู้ การขาดการสนับสนุนทางสังคม และแรงกดดันจากการแข่งขัน ภาวะหมดไฟส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตใจ เช่น ความเหนื่อยล้าเรื้อรัง ความสูญเสียแรงจูงใจ ความคิดเชิงลบต่อตนเอง และอาจนำไปสู่ปัญหาด้านประสิทธิภาพการเรียน เช่น ขาดสมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ลดลง

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำลง นอกจากนี้ยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้นักศึกษาบางส่วนแยกตัวออกจากครอบครัวและเพื่อน แนวทางการป้องกันภาวะหมดไฟในการเรียน ประกอบด้วย การสร้างความผูกพันกับสถาบันการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และผู้สอน การทำกิจกรรมผ่อนคลายที่สร้างความสุข การคิดบวก การพูดให้กำลังใจตนเอง การฝึกสติ และการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ นอกจากนี้ การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะหมดไฟ โดยเน้นการเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง การปรับโครงสร้างความคิดเชิงลบ การฝึกสติด้วยวิธี MBSR และ MBCT และการวางแผนชีวิตที่มีเป้าหมายชัดเจน และเพิ่มคุณภาพชีวิตในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- ณอริณ ชิสา เกลี้ยงแก้ว. (2566). *คุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาของมาตรวัดภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)*.
<https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:173706>
- ดวงมณี จงรักษ์. (2556). *ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ธนวัฒน์ มณี และอารยา ผลธัญญา. (2565). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(2), 136-144. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/odpc10ubon/article/download/257163/176150/964706>
- นันทาวดี วรสุวัส. (2563). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจเพื่อป้องกันภาวะหมดไฟการทำงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เขตสุขภาพที่ 7. *วารสารการวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ*, 13(1), 49-64. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RDHSJ/article/view/255135>
- บุษยรัตน์ จันทรประเสริฐ. (2562). การพัฒนาแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการเรียน โดยใช้แองเคอร์ริงวินเยตต์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 12(3), 56-70. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/171645>
- ปองกานต์ ศิริรัตน์. (2563). *การศึกษาเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการทำงาน (Job Burnout) ของพนักงานองค์กรรัฐวิสาหกิจกลุ่มเจเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล)*.
<https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/3879>
- รพีภรณ์ เปี่ยมพิช. (2566). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภายใต้การดำเนินชีวิตในยุควิถีใหม่. *วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย*, 54(3), 1-15. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy/article/view/269687>
- ราชน ทวีคณะโชติ. (2564). *การสร้างแบบวัดการกระรานทางไซเบอร์ (Cyber Bully) สำหรับนิสิตปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยนเรศวร)*.
<http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5079>
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2560). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้การปรึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วรรณชล ไชยมงคล และอารยา ผลธัญญา. (2565). รูปแบบความผูกพันระหว่างเพื่อนร่วมวัยและกลวิธีเผชิญปัญหาภาวะหมดไฟในการเรียน: กรณีศึกษานักศึกษาจิตวิทยาคลินิก. *วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย*, 12(3), 45-63. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy/article/view/257959>

- ศรารุณ สุทธิรัตน์. (2566). ภาวะหมดไฟในการเรียนของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ ชั้นปีที่ 3 และ 4 มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสารเทคนิคการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 30(2), 25-34. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/jmt-amtt/article/view/262237>
- อัจฉรา คำมะทิตย และกิตติพร เนาว์สุวรรณ. (2565). อิทธิพลด้านจิตสังคมที่ส่งผลต่อความเหนื่อยล้าในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพระบรมราชชนก ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 14(2), 56-76. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/article/download/253661/173987>
- Abreu Alves, S., Sinval, J., Lucas Neto, L., Marôco, J., Gonçalves Ferreira, A., & Oliveira, P. (2022). Burnout and dropout intention in medical students: the protective role of academic engagement. *BMC Medical Education*, 22(1), 83. <https://doi.org/10.1186/s12909-021-03094-9>
- Alghtany, S., Madhuvu, A., Fooladi, E., & Crawford, K. (2024). Assessment of academic burnout and professional self-concept in undergraduate nursing students: A cross-sectional study. *Journal of Professional Nursing*, 52(3), 7-14. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2024.03.003>
- Allen, H. K., Lilly, F., Green, K. M., Zanjani, F., Vincent, K. B., & Arria, A. M. (2022). Graduate student burnout: substance use, mental health, and the moderating role of advisor satisfaction. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20(2), 1130-1146. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00431-9>
- Freire, C., Ferradás, M. d. M., García-Bértoa, A., Núñez, J. C., Rodríguez, S., & Piñeiro, I. (2020). Psychological capital and burnout in teachers: The mediating role of flourishing. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(22), 8403. <https://doi.org/10.3390/ijerph17228403>
- Gao, X. (2023). Academic stress and academic burnout in adolescents: A moderated mediating model. *Frontiers in Psychology*, 14, 1133706. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1133706>
- Hwang, E., & Kim, J. (2022). Factors affecting academic burnout of nursing students according to clinical practice experience. *BMC Medical Education*, 22(1), 346. <https://doi.org/10.1186/s12909-022-03422-7>
- Jackson, C. A., Shanafelt, T. D., Hasan, O., Sinsky, C. A., Satele, D. V., & Dyrbye, L. N. (2016). Burnout and alcohol abuse/dependence among U.S. medical students. *Academic Medicine*, 91(9), 1251-1256. <https://doi.org/10.1097/acm.0000000000001138>
- Jagodics, B., & Szabó, É. (2022). Student burnout in higher education: A demand-resource model approach. *Trends in Psychology*, 30(1), 1-15. <https://doi.org/10.1007/s43076-021-00137-4>

- Kaggwa, M. M., Arinaitwe, I., Nabiryo, M., Nalugya, R., Nduhuura, E., Kajjimu, J., ... & Bulegeya, S. (2021). Academic burnout and associated factors among Ugandan university students: A cross-sectional study. *BMC Psychiatry*, 21(1), 1-10.
<http://dx.doi.org/10.2147/AMEP.S287928>
- Kim, S., & Hunter, S. (2023). Can brief online mindfulness programs mitigate healthcare workers' burnout amid the COVID-19 pandemic. *Mindfulness*, 14(8), 1930–1939.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s12671-023-02175-8>
- Lin, S. H., & Huang, Y. C. (2014). Life stress and academic burnout. *Active Learning in Higher Education*, 15(1), 77-90. <https://doi.org/10.1177/1469787413514651>
- Madigan, D. J., & Curran, T. (2021). Does burnout affect academic achievement? A meta-analysis of over 100,000 students. *Educational Psychology Review*, 33(1), 387–405.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10648-020-09533-1>
- Pamungkas, H. P., & Nurlaili, E. I. (2021). Academic burnout among university students during COVID-19 outbreak. In *Proceedings of the International Joint Conference on Arts and Humanities 2021 (IJCAH 2021)* (pp. 1163–1169). Atlantis Press.
<https://doi.org/10.2991/assehr.k.211223.204>
- Purwanti, I. Y., Wangid, M. N., & Pratiwi, C. (2022, April). Academic self-awareness, self-regulation and academic burnout among college students. In *International Seminar on Innovative and Creative Guidance and Counseling Service (ICGCS 2021)* (pp. 118-123). Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.220405.021>
- Segal, J., Smith, M., & Robinson, L. (2018, October 22). *Burnout prevention and treatment*. HelpGuide. <https://www.helpguide.org/articles/stress/burnout-prevention-and-recovery.htm>
- Stoliker, B. E., & Lafreniere, K. D. (2015). The influence of perceived stress, loneliness, and learning burnout on university students' educational experience. *College Student Journal*, 49(1), 146–160. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:141930945>
- Tajeri Moghadam, M., Abbasi, E., & Khoshnodifar, Z. (2020). Students' academic burnout in Iranian agricultural higher education system: The mediating role of achievement motivation. *Heliyon*, 6(9), e04960. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e04960>
- Wang, X., Hegde, S., Son, C., Keller, B., Smith, A., & Sasangohar, F. (2020). Investigating mental health of US college students during the COVID-19 pandemic: Cross-sectional survey study. *Journal of Medical Internet Research*, 22(9), e21279.
<https://doi.org/10.2196/22817>
- World Health Organization. (2019, November 11). *Burn-out an “Occupational phenomenon”*: international Classification of Diseases. https://www.who.int/mental_health/evidence/burn-out/en/.

สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
The Guidelines for Academic Administration of Schools in the Mae Salong Nai
Educational Development Network Group, Under Chiang Rai Primary
Educational Service Area Office 3

วิภาวรรณ กันธา¹ ไพโรภ รัตนชูวงศ์² ศิวภรณ์ สองแสน³
Viphawan Kantha¹, Pairop Ratanachuwong², Sivapron Songsaen³

(วันรับ 23 กุมภาพันธ์ 2567, 25 กรกฎาคม 2567, 11 เมษายน 2568)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน 2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 9 คน ครูผู้สอน 108 คน รวมทั้งสิ้น 117 คน โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรทาร์ยามาเน่ จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ โดยได้นำเอาการบริหารของวงจรคุณภาพ (PDCA) คือ กระบวนการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) 4) ขั้นตอนการปรับปรุง (Act) โดยผู้วิจัยสรุปผลเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรสถานศึกษา กำหนด จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ จัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอก ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน 3) ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การกำหนดเกณฑ์การเรียนอย่างเป็นระบบ และหลากหลาย 4) ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดทำ จัดหาสื่อ และนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา กำหนดเป้าหมายการนิเทศ ระยะเวลา และการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ นำผลการนิเทศไปใช้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในเครือข่าย กลุ่มพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, vipmkru@gmail.com
Graduate Student, M.Ed. in Educational Administration, Faculty of Education. Chiang Rai Rajabhat University.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, em_pairop_r@crru.ac.th
Asst. Prof., M.Ed. in Educational Administration, Faculty of Education. Chiang Rai Rajabhat University.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, em_sivaporn_s@crru.ac.th
Asst. Prof., M.Ed. in Educational Administration, Faculty of Education. Chiang Rai Rajabhat University.

Abstract

This research studied the condition of academic administration of schools in the Mae Salong Nai Educational Development Network Group Under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The objectives were to: 1) study the condition of the academic administration in the network's schools 2) analyze the factors affecting academic administration in these schools. The sample group consisted of 117 participants, including 9 school principals and 108 teachers, determined using Taro Yamane's formula and selected through stratified random sampling. Data collection tools included questionnaires, interviews, and focus group discussions.

The findings revealed that the overall state of academic administration in the schools was at a high level. When considering each aspect, it was found that the school curriculum was at the highest level, followed by educational supervision, learning process, measurement and evaluation including credit transfer, and educational media and technology, respectively. The academic administration employed the PDCA quality cycle, which consists of four steps: 1) planning step (Plan) 2) action step (Do) 3) inspection step (Check) 4) improvement step (Act). The results in each category can be summarized as follows: 1) In terms of school curriculum, the curriculum was designed in alignment with the school's vision and goals, implemented at the classroom level, with teachers and educational personnel participating in curriculum and instructional design. 2) Learning process - Learning resources were provided both inside and outside the school, and teaching methods were adapted to students' abilities and interests. 3) Measurement, Evaluation, and Credit Transfer - Systematic and diverse assessment criteria were established 4) Educational Media and Technology - Educational media were developed and procured, and innovations and technology were integrated to enhance teaching and learning 5) Educational supervision - Supervision goals, timelines, and tools were established, with results applied for improvement and opportunities provided for professional learning exchange.

Keywords: Academic Administration, School Network, Mae Salong Nai Educational Development Network Group

บทนำ

การเตรียมการรับมือกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การศึกษา เพราะการศึกษาคือเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร เป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับประเทศ สร้างกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ประหยัด พิมพา, 2561) การดำเนินงานด้านวิชาการยังถือว่าการพัฒนาคุณภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพแก่ตัวผู้เรียน โรงเรียนจึงควรมีแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนและ การดำเนินการภายในโรงเรียน แนวทางบริหารงานด้านวิชาการจึงเป็นการวางแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิชาการสามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ หากงานด้านวิชาการมีจุดอ่อนหรือจุดบกพร่องก็จะสามารถทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนด้อยประสิทธิภาพลง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาเป็นผลมาจากความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญอันดับแรกแก่การดำเนินงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผล

การบริหารงานวิชาการถือเป็นการกิจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก จึงจำเป็นต้องเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หลักการ แนวทาง รวมถึงขอบข่ายงานวิชาการ รู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ผลข้อมูลของการประเมินคุณภาพผู้เรียน พบว่าโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน เป็นโรงเรียนพื้นที่สูง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าชาติพันธุ์ ซึ่งพบปัญหาพื้นฐานด้านการสื่อสารภาษาไทยอยู่ในระดับอ่อน เนื่องจากไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่หรือภาษาหลักในการสื่อสาร อันส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และผลการทดสอบระดับชาติประจำปีการศึกษา 2565 (O-NET) เปรียบเทียบระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าในภาพรวมคะแนนเฉลี่ย ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2565)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักสูตรสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา โดยได้นำเอาการบริหารของวงจรคุณภาพ (PDCA) คือ กระบวนการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) 4) ขั้นตอนการปรับปรุง (Act) ซึ่งกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ จะปฏิบัติเป็นลูกโซ่คือปฏิบัติขั้นที่ 4 เสร็จก็จะเริ่มปฏิบัติ ซึ่งเป็นพื้นฐานกระบวนการในการบริหารจัดการองค์การ ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย มาเพื่อเป็นแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายการบริหาร พินยา บวรวัฒนา (2556), จรุงณี แก้วเอี่ยม (2557), สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานของกลุ่มคนในองค์กรอย่างมีระบบ โดยการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารการศึกษา อีระ รุญเจริญ (2557), กิตติมา ปรีดีติลล (2559) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดการและประสานงาน การจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลการบริหารงบประมาณ และการบริหารเพื่อให้เห็นความสำคัญ ของการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกัน และมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์เชิงบวกในการเรียนการสอน รวมถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน

3. การบริหารงานวิชาการ อภิชาติ พุ่มพวง (2559) กล่าวว่า เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดก็ต่อเมื่อผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตัวเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ พัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม ซึ่งจะนำความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด

4. แนวทางการบริหารงานวิชาการ จรุงณี แก้วเอี่ยม (2556) การบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักในการทำงานโดยเฉพาะหลักการ บริหารงานวิชาการเป็นแนวคิด เพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หลักประหยัด

5. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ปาริฉัตร โชติชนะ (2560), รัชนิย สีสะวงษ์ (2558), เกตกนก สวยคำขาว (2561) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการสร้าง การนำไปใช้ การประเมิน และการปรับปรุงหลักสูตร เป็นการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู โดยเริ่มจากจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตร และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

6. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อภิชาติ พุ่มพวง (2559), เกตกนก สวยคำขาว (2561), จิราวัฒน์ กระจ่างดี (2562) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการอำนวยความสะดวกให้แก่ครูเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา โดยต้องนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติจริง

7. การวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน จิตติมา วรณศรี (2557), สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินการเรียนรู้ ส่งเสริมครูให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงต่อเนื่อง มี

เครื่องมือการวัดที่มีมาตรฐานเชื่อถือได้ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนมีเป้าหมายเพื่อประเมินของการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยมีการใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่หลากหลาย เพื่อวัดระดับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และวัตถุประสงค์ นั้น

8. การนิเทศการศึกษา ปาริฉัตร โชติจันทร์ (2560), เกตกนก สวycastleข้าว (2561), จิราวัฒน์ กระจ่างดี (2562) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลและทรัพยากรเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในโรงเรียนนิเทศการสอน ส่งผลให้มีการรับรู้และทราบถึงสภาพปัญหา ความต้องการ โดยมีการจัดทำแผนการพัฒนานิเทศ มีการนิเทศตามหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง และเป็นมิตร

9. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555), รัชนิย สีหะวงษ์ (2558), อภิชา พุ่มพวง (2559) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาสื่อ และเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ กระบวนการที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการสนับสนุนและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

10. วงจรคุณภาพ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2554), เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง ระบบการบริหารที่มีคุณภาพ เป็นที่รู้จักแพร่หลายระบบหนึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) การนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action) การใช้วงจรคุณภาพต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนไปไม่หยุดหย่อน

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา เป็นงานที่สามารถกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ที่กล่าวมามี 5 ด้านประกอบด้วย ด้านหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งในการจัดการบริหารงานในแต่ละด้านจะต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน โดยกิจกรรมในแต่ละด้านจะต้องมีกระบวนการในการบริหารโดยอาศัยหลักการ การทำงานของวงจรคุณภาพ (PDCA) มาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอนจำนวน 154 คน รวมทั้งสิ้น 167 คนโดยคำนวณกลุ่ม

ตัวอย่างด้วยสุทธทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน ครูผู้สอน 108 คน รวมทั้งสิ้น 117 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รายละเอียดการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย นิยาม เชิงปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร

2) สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและข้อคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) ว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม มีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องหรือไม่ ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้องให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจให้คะแนน	0
เห็นว่าไม่สอดคล้องให้คะแนน	-1

$$\text{สูตรการหาค่า IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบสอบกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

พิจารณาค่า IOC ข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ หลังจากได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของ

ผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น ผู้ศึกษาได้นำข้อคำถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น IOC 0.902 เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

โดยผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยประเมินระดับของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 4.51-5.00 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน
ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังนี้ (1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน พิจารณาจากการดำรงตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 3 ปี (2) หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน จำนวน 3 คน พิจารณาจากการดำรงตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ
- 3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ

4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน
ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการเสนอสภาพการบริหารงานวิชาการ จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกณฑ์การพิจารณาไม่ได้เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน

2) หัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน

3) ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบ คือ สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2) ร่างสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารวิชาการ

3) นำร่างสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม

4) นำร่างสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาจัดทำร่างการสนทนากลุ่มโดยใช้หลักการบริหาร ด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) PLAN (P) = การวางแผน DO (D) = ปฏิบัติ CHECK (C) = ตรวจสอบ ACT (A) = ปรับปรุง

5) นำคำแนะนำสภาพการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปสภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 และนำเสนอในรูปแบบเป็นความเรียง

4. การจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการ และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ภาพที่ 1 รูปภาพแสดงสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน

ที่มา: การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด 117 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	7	6.0
รักษาการในตำแหน่ง	2	1.7
ผู้อำนวยการ		
หัวหน้างานวิชาการ	7	6.0
ครู	101	86.3
รวม	117	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งตำแหน่งครู จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 รองลงมาผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม

สภาพการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.48	มากที่สุด	1
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.50	0.50	มาก	3
3. ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.49	0.49	มาก	4
4. ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.49	0.52	มาก	5
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.52	0.51	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.50	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51) ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50) ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.49) และด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังนี้

ปัจจัยภายใน (2S4M)

1. ด้านโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure: S1)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการวางแผนในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานวางแผน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบริบทของโรงเรียน

จุดอ่อน (Weaknesses) สถานศึกษาขาดอบรมพัฒนาองค์ความรู้ให้กับครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการสาระการเรียนรู้

2. ด้านบริการและผลผลิต (Products and Service: S2)

จุดแข็ง (Strengths) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน มีการวางแผน กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน มีการปฏิบัติตามแผน และปฏิทินการนิเทศภายใน มีการกำกับ ติดตาม กระบวนการนิเทศภายในเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และมีการสรุปผลการนิเทศภายใน นำมาปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

จุดอ่อน (Weaknesses) ด้วยบริบทของโรงเรียนนักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเป็นชาติพันธุ์ ดังนั้นการสื่อสารภาษาไทยเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก ทำให้การจัดการเรียนรู้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3. ด้านบุคลากร (Man: M1)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพบุคลากรโดยมีจัดทำแผนในพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาอาชีพโดยการร่วมศึกษาดูงาน การอบรมเกี่ยวกับทั้งด้านการสอนงานที่ได้รับมอบหมาย และการอบรมมีการจัดการเรียนการสอนที่อย่างหลากหลาย

จุดอ่อน (Weaknesses) สถานศึกษามีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตรงตามวิชาเอก จึงใช้กระบวนการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครู

4. ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน (Money: M2)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษาได้มีการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก มีการเบิกจ่ายงบประมาณด้านวิชาการเป็นไปตามแผนงบประมาณประจำปี และมีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณที่เหมาะสม สถานศึกษามีฝ่ายงานบริหารงบประมาณ ในการบริหารทรัพยากรตามแผนปฏิบัติงานประจำปี

จุดอ่อน (Weaknesses) โรงเรียนขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณน้อย ทำให้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐไม่เพียงพอ ขาดการระดมทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอก

5. ด้านวัสดุทรัพยากร(Material: M3)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนจัดทำบัญชีพัสดุและครุภัณฑ์ มีห้องจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ปลอดภัย มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และลงทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ ติดตามการใช้วัสดุให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด พร้อมทั้งมีการซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

จุดอ่อน (Weaknesses) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน การนำสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ครูได้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน และร่วมปรับปรุงพัฒนา โดยครูมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานวิชาการ ร่วมกันวางแผนและแนวปฏิบัติของงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

จุดอ่อน (Weaknesses) โครงการ กิจกรรม ยังขาดการนำผลการเสนอแนะไปปรับใช้

ปัจจัยภายนอก (STEP)

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors : S)

โอกาส (Opportunities) สถานศึกษามีการจัดการศึกษาโดยใช้การเข้าถึงครอบครัวและการประสานงานความร่วมมือผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ กับผู้ปกครอง ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

อุปสรรค (Threats) นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเป็นชาติพันธุ์ ดังนั้นการสื่อสารภาษาไทยเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก อีกทั้งคนในชุมชนมีวัฒนธรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนเป็นหลัก จึงทำให้ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาไทยเท่าที่ควร

2. ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T)

โอกาส (Opportunities) สถานศึกษามีการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ศึกษาหาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย และเปิดโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสืบค้น ค้นคว้า ข้อมูล เนื้อหาบทเรียน ต่าง ๆ

อุปสรรค (Threats) ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และครูรุ่นเก่ายังขาดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี และนักเรียนบางคนขาดการควบคุมในการใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมที่ถูกต้องและปลอดภัย

3. ด้านเศรษฐกิจ(Economic Factors : E)

โอกาส (Opportunities) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เพื่ออนาคตจะได้มีอาชีพและช่วยเหลือครอบครัว จึงส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนเพิ่มมากขึ้น

อุปสรรค (Threats) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพที่ไม่มั่นคง ครอบครัวยากไร้ และต้องย้ายที่อยู่เพื่อประกอบอาชีพบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย บางส่วนต้องอยู่กับญาติพี่น้อง ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors : P)

โอกาส (Opportunities) สถานศึกษาได้นำแนวทางและกรอบที่กำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยมีการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตาม แผนงานโครงการ และประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน ภายนอก รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อุปสรรค (Threats) การบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 งาน ต้องดำเนินงานตามระเบียบ และข้อกำหนด และผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้า ในบางโครงการ และบางกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา แม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ครอบคลุมเนื้อหาขอบข่ายงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านสื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยใช้การบริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และได้รับคำแนะนำสรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษา มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษานำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยหนุนการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการด้านงานวิชาการ ขั้นการตรวจสอบ (Check) การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของโรงเรียน ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) สถานศึกษานำผลจากการนิเทศติดตาม จากการนิเทศมาร่วมกันวางแผนปรับปรุง คุณภาพบุคลากรโดยมีจัดทำแผนในพัฒนาบุคลากร เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษานำสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงประจักษ์และต้องจัดการเรียนการสอนเน้นการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนโดยมีการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนของผู้เรียน ขั้นการตรวจสอบ (Check) สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) สถานศึกษานำผลการนิเทศปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน

3. ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษา กำหนดและจัดทำแผนการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนและ กิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูมีองค์ความรู้ด้านวัดและประเมินผล และการเทียบโอนความรู้ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยมีความหลากหลายสอดคล้องหลักสูตรแกนกลางมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมิน ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ข้อมูลวัดผล จัดทำแบบวัดผลประเมิน การเทียบโอนผลการเรียนขั้นการตรวจสอบ (Check) มีการตรวจสอบระหว่างปฏิบัติการ ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องของเครื่องมือวัดผล

ประเมินผล วิธีการวัดผลประเมินผล มีการตรวจสอบความรู้ ความสามารถของผู้เรียนและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา อบรมความรู้ในการเทียบโอนความรู้และผลการเรียนรู้ต่อเนื่องขึ้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) นำข้อมูลจากการปฏิบัติไปปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง และพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน

4. ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษาวางแผนกำหนดจัดสรรงบประมาณการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดนโยบายในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดโครงการ แผนงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี ในแผนปฏิบัติการประจำปีในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างพอเพียงต่อผู้เรียน และมีการสำรวจความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมภายในโรงเรียน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ทันสมัยขึ้นการตรวจสอบ (Check) สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องขึ้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) มีการนำผลการนิเทศ ติดตามและการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้นวัตกรรม ฯ เพื่อการเรียนรู้และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างน้อยปีละครั้ง

5. ด้านการนิเทศการศึกษา ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการนิเทศ จัดลำดับความสำคัญของการนิเทศ วางแผนการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ เครื่องมือการนิเทศที่ครอบคลุมกับภารกิจงานของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา และจัดมีการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้กับครูและบุคลากรของสถานศึกษาสถานศึกษาจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์การนิเทศภายในร่วมกับสถานศึกษาอื่นและจัดการนิเทศการเรียนการสอนโดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตรขึ้นการตรวจสอบ (Check) ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอขึ้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) นำผลการนิเทศ ติดตาม มาปรับปรุงและการวางแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงเครื่องมือนิเทศ และการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การอภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้ศึกษามีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งจะขอนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การบริหารงานวิชาการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการจัดสรรเวลาและเนื้อหาการเรียนการสอนของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมมีความยืดหยุ่น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน บุคลากรที่มีความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนโดยการจัดหน่วย เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธวัช เทียบปาน (2561) ได้ศึกษาการ

พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการ ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีวางแผนการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน โดยมีส่วนรวมความต้องการจากความสำเร็จของผู้เรียน และมีการประเมินการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และมีการส่งเสริม สนับสนุนจัดทำแผนระบบการนิเทศและประเมินงานวิชาการและการเรียนการสอนในมีการส่งเสริมและพัฒนาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักร พรสุภาพ (2559) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสะเมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาด้านการพัฒนา สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี มีสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก

2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี 2 ด้าน ได้แก่

ด้านหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษายังขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน จึงทำให้การพัฒนาด้านหลักสูตรสถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิศักดิ์ อาษา (2554) ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก และสอดคล้องกับ กุสธร ดอนแก้ว (2562) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบน พื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความหมายของ หลักสูตร คือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทัศนคติและ พฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็น สุข โดยที่แผนงานหรือโครงการนั้น ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สมบูรณ์ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมีการกำหนด เนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีการนำแผนงานหรือ โครงการนั้นนำไปปฏิบัติในสถาบันการศึกษาจึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดผล ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับ อำนาจ เมืองเปรม และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าบางแม่จัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระ การเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการนิเทศ ติดตาม การใช้สื่อการ เรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต ให้ครอบคลุมภายในโรงเรียนเพื่อเป็นศูนย์ การเรียนรู้ที่ทันสมัย และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร ทางการศึกษา ในด้านของการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา อย่างน้อยปีละครั้ง จัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเรียนรู้ อย่างพอเพียง และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นสื่อ นวัตกรรมของโรงเรียนพื้นที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สารินทร์ เอี่ยมครอง (2560) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สนับสนุนให้ครูจัดหา และผลิตสื่อ นวัตกรรมให้ตรงตามจุดประสงค์และเนื้อหาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

3. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนพื้นที่สูง รวมไปถึงการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอบรมความรู้ในด้านการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น และการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนของผู้เรียน อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ (2560) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ต้องปลูกฝังพร้อมทั้งสร้างความตระหนักถึง ความสำคัญและวางนโยบายเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงของครูโดยการให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ครูผู้สอน ด้วยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา เชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการ พัฒนาการประเมินตามสภาพจริงของครู ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อกระบวนการ จัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และเกิดประสิทธิผลอันสูงสุดต่อผู้เรียน

ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดการนิเทศในสถานศึกษาอย่างชัดเจน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จากต้นสังกัด จัดนิเทศการการแลกเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาอื่น อย่างเป็นกัลยาณมิตรแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ควรมีการสนับสนุน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสารินทร์ เอี่ยมครอง (2560) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการอ้างอิง ศึกษาเอกสารข้อมูลและ ศึกษาดูงานด้านการ จัดระบบการนิเทศภายใน จัดให้มีการเผยแพร่เอกสารระบบการนิเทศลงใน อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาบางแห่งขาดการจัดทำ คู่มือหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน อีกทั้งขาดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในการจัดระบบการนิเทศกับสถานศึกษาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางได้ ดังนี้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัด สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดจัดสรรงบประมาณการดำเนินงาน กำหนดนโยบายในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดโครงการ แผนงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี ในแผนปฏิบัติการประจำปีในการ

ผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างพอเพียงต่อผู้เรียน และมีการสำรวจความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา

2. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งนี้

2.1 หน่วยงานต้นสังกัด นิเทศติดตาม การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เน้นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดการนิเทศภายใน แบบกัลยาณมิตร จัดอบรมสร้างองค์ความรู้ พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน และร่วมนิเทศกับหน่วยงานภายนอก

3. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งนี้

3.1 หน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาพหุปัญญารายบุคคล โดยมีเครื่องมือคัดกรอง/สำรวจวัดแวว ความสามารถ ความถนัด สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างทางพหุปัญญาของผู้เรียน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่นโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการด้านงานวิชาการและพัฒนาจุดแข็งของสถานศึกษาให้มีเอกลักษณ์ สร้างความไว้วางใจต่อผู้ปกครองและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนพื้นที่สูง รวมไปถึงการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา อบรมความรู้ในด้านการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียน

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนของผู้เรียนในรูปแบบอื่น ๆ

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกที่หลากหลาย และการนำผลการนิเทศติดตามนำผลไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีติลก. (2559). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). อักษราพิพัฒน์.
- กุลธร ดอนแก้ว. (2562). การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกตกนก สวยคำขาว. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ. (2559). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จักร พรสุภาพ. (2559). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสะเมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรณี แก้วเย็น. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. ชานเมืองการพิมพ์.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จิรารัตน์ กระจำนดี. (2562). การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอยะนวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธริศร เทียบปาน. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธีรศักดิ์ อาษา. (2554). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, สาขา การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) (พิมพ์ครั้งที่ 8). ข้าวฟ่าง.
- ประหยัด พิมพ์. (2561). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด, 7(1), 242–249. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/download/197302/137274/597043>
- ปาริฉัตร โชติขันธ. (2560). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). การบริหารงานวิชาการ. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2556). รัฐประศาสนศาสตร์: ทฤษฎีและแนวการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ เมืองเปรม, ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์, และสุวิทย์ อุปปินใจ. (2566). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าบงแม่จัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 8(3), 185–208.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2557). การจัดการคุณภาพ: จาก TQC ถึง TQM ISO9000 และการประกันคุณภาพ. บพิธการพิมพ์.
- รัชนิยา สีหะวงศ์. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษากลุ่ม เครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์.
- สมศักดิ์ สันธะเวช. (2554). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี บประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา รักษาในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.

การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Development of Information Systems for Student Services To Support Internal Quality Assurance at The Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

สมเด็จ ภิมากุล¹ กนกวรรณ คชสีห์²
Somdet Phimaikun¹, Kanokwan Kotchasee²

(วันรับ 27 สิงหาคม 2567, วันแก้ไข 14 มกราคม 2568, วันตอบรับ 26 มกราคม 2568)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) (2) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประชากรในการวิจัยคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 4,808 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ สัดส่วนของลักษณะที่น่าสนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95 % จำนวน 420 คน รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ระบบสารสนเทศสำหรับบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และแบบประเมินความพึงพอใจระบบสารสนเทศสำหรับบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ 2) ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศ และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: ระบบสารสนเทศ การบริการนักศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

¹ นักวิชาการศึกษาปฏิบัติงาน, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, educmru@gmail.com
Educator, Practitioner Level, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University.

² อาจารย์สาขาสถาปัตยกรรม คณะศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา email
Lecturer, Department of Architecture, Faculty of Arts and Architecture, Rajamangala University of Technology Lanna

Abstract

This research aimed to (1) develop an information system for student services for internal quality assurance at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, using the Google Sites program based on the Deming Quality Cycle (PDCA), and (2) assess student satisfaction with the developed information system. The research population comprised 4,808 first- to fifth-year students enrolled in the regular program at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, in the academic year 2021. The sample was determined by using Taro Yamane's ready-made table. The proportion of interesting characteristics in the population was 0.5 and the confidence level was 95%, with 420 people. The research design was mixed-method. The research instruments were the information system for student services for internal quality assurance and the satisfaction assessment form for the information system for student services for internal quality assurance. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that the information system for student services for internal quality assurance at the Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, had an overall quality at a good level in both parts: (1) efficiency of the information system and (2) components of the information system. Student satisfaction with the system was at a high level in all three parts: 1) information content in the information system, 2) system components, 3) usefulness of the system.

Keywords: Information Systems, Student Services, Internal Quality Assurance

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด ในปีการศึกษา 2557 นี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการประเมินคุณภาพภายในเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน เพื่อให้การประเมินคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สอดคล้องกับแนวทางการประเมินของ สกอ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ตามการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557 ที่พัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาภายในทั้งระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน ซึ่งมุ่งเน้นการประเมินผลลัพธ์และกระบวนการที่เป็นระบบภายใต้การดำเนินการตามพันธกิจของสถาบัน

คณะครุศาสตร์ เป็นหน่วยงานหนึ่งภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีพันธกิจผลิตบัณฑิตที่ต้องเข้ารับการประเมินการประกันคุณภาพภายในระดับคณะ ตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ สกอ. กำหนด โดยเก็บรวบรวมผลการประเมินฯ ระดับหลักสูตรมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) ระดับคณะผ่านระบบ CHE QA Online ของ สกอ. โดยให้คณะรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานประกอบการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ (ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม -31 กรกฎาคม ของทุกปีการศึกษา) บันทึกข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ (www.cheqa.cmru.ac.th) การบริการนักศึกษาระดับปริญญาตรี คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ในข้อที่ 1 การผลิตบัณฑิต ซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานข้อหนึ่งขององค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ ที่คณะควรจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้นักศึกษาอย่างครบถ้วน จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 1) จัดบริการให้คำปรึกษาทางวิชาการ และการใช้ชีวิตแก่นักศึกษาในคณะ 2) มีการให้ข้อมูลของหน่วยงานที่ให้บริการ กิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร แหล่งงานทั้งเต็มเวลาและนอกเวลาแก่นักศึกษา 3) จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแก่นักศึกษา 4) ประเมินคุณภาพของการจัดกิจกรรมและการจัดบริการในข้อ 1 – 3 ทุกข้อไม่ต่ำกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน 5) นำผลการประเมินจากข้อ 4 มาปรับปรุงพัฒนาการให้บริการและการให้ข้อมูล เพื่อส่งผลต่อการประเมินสูงขึ้นหรือเป็นไปตามความคาดหวังของนักศึกษา 6) ให้ข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ แก่ศิษย์เก่า (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ , 2563) โดยจะได้ 5 คะแนนเต็มจะต้องดำเนินการทั้ง 6 ข้อ สำหรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ สำหรับผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ในข้อที่ 1 การผลิตบัณฑิต ของปีการศึกษาที่ผ่านมา คณะครุศาสตร์ได้ผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 6 ข้อ ได้ 5 คะแนนเต็ม โดยคณะกรรมการประเมินฯ มีข้อเสนอแนะให้คณะควรมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารนักศึกษาของคณะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการให้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาและศิษย์เก่า เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมงานบริการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานประกอบในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะได้อีกด้วย

ปัจจุบันคณะครุศาสตร์ได้ย้ายสถานที่ตั้งจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์เวียงบัว ไปยังคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แมริม ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายในคณะที่รับผิดชอบการ

ให้บริการนักศึกษา เช่น ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักศึกษา ฝ่ายศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นต้น ได้ย้ายไปมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม จึงทำให้นักศึกษาคณะครุศาสตร์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 – 2561 ที่ยังดำเนินการจัดการเรียนการสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์เวียงบัว เกิดปัญหาความไม่สะดวกในการติดต่อประสานงานบริการต่าง ๆ กับหน่วยงานภายในคณะครุศาสตร์ ทำให้นักศึกษาต้องเสียเวลา เสียค่าใช้จ่าย และต้องระมัดระวังความปลอดภัยในการเดินทางมาติดต่อกับหน่วยงานที่ต้องการติดต่อรับบริการ และมีความคิดเห็นจากผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการบริการของคณะครุศาสตร์ของปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่านักศึกษามีความต้องการระบบสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ สำหรับนักศึกษาได้สืบค้นศึกษาเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันหน่วยงานในทุก ๆ องค์การทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจต่างก็นำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารงาน และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้ใช้งานในทุก ๆ องค์การก็ว่าได้ (ปิยนันท์ เสนะโห , 2563) และมีหน่วยงานการศึกษาได้นำระบบสารสนเทศที่พัฒนาด้วยโปรแกรม Google Site มาช่วยในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนและงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่ผลงานวิจัยของ 1) เกียรติภูมิ สุขชม และ นฤมล เทพนวล (2567) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยเว็บไซต์ Google Site เรื่อง สารในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1” 2) พิชญ์สินี ยอดจิตร และ กรกมล ชูช่วย (2565) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บด้วย Google site ร่วมกับสื่อแอนิเมชัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง สนามของแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” 3) วรณิศา ชัง , ศัทลิยา เย็นใจ และ เลิศพร อุดมพงษ์ (2565) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Google Site) เรื่อง "การสร้างฐานข้อมูลเบื้องต้น" รายวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบัญชี (Express) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนแผนกวิชาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3” และ 4) อภิญญา จันทรัมย์ และ อัมพร วัจนะ (2566) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาผลการใช้บทเรียนออนไลน์ Google Sites ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เรื่อง เคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตที่มีต่อทักษะในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4” ซึ่งผลการศึกษางานวิจัยทั้ง 4 เรื่องพบว่า ระบบสารสนเทศมีคุณภาพอยู่ในระดับดี และผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศที่พัฒนาด้วยโปรแกรม Google Site อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผู้วิจัยได้นำวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) มาใช้ในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยเนื่องจากเป็นกระบวนการที่เป็นที่ยอมรับแพร่หลายทั่วโลกที่สามารถใช้ในการพัฒนาปรับปรุงได้ทุกงานและกิจกรรม ทำให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งมีผู้วิจัยหลายท่านได้นำวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) มาใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ 1) งานวิจัยของ ยงยุทธ แสนใจพรหม (2559) เรื่อง การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานอนุมัติสำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรงานทะเบียนและประมวลผลทุกคนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามขั้นตอนของอนุมัติสำเร็จการศึกษาในระดับดี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ 2) งานวิจัยของ สุเทพ ไชยวุฒิ (2560) เรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประกอบด้วยการบริหารจัดการตามวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) มีคุณภาพอยู่ในระดับดีทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบของคู่มือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการนำไปใช้ และ 3) งานวิจัยของ สมเด็จ ภิมากุล (2564) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิจัย คณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites” ซึ่งผลการศึกษางานวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิจัย มีคุณภาพอยู่ในระดับดี

จากปัญหาและผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ ดำเนินการศึกษาวิจัยในเรื่อง “การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-5 สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2564 จาก 21 สาขาวิชา จำนวน 4,808 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กำหนดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Arnon Chundhitisakul , 2563) สัดส่วนของลักษณะที่น่าสนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95 % จำนวน 420 คน รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัย (โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง)

ที่	สาขาวิชา	จำนวน (คน)
1.	การประถมศึกษา	20 (4.762%)
2.	การศึกษาปฐมวัย	20 (4.762%)
3.	การศึกษาพิเศษ	20 (4.762%)
4.	เกษตรศาสตร์	20 (4.762%)
5.	คณิตศาสตร์	20 (4.762%)
6.	คอมพิวเตอร์ศึกษา	20 (4.762%)
7.	จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว	20 (4.762%)
8.	จิตวิทยาองค์การ	20 (4.762%)
9.	ชีววิทยา	20 (4.762%)
10.	ดนตรีศึกษา	20 (4.762%)
11.	นาฏศิลป์	20 (4.762%)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	สาขาวิชา	จำนวน (คน)
12.	พลศึกษา	20 (4.762%)
13.	ภาษาจีน	20 (4.762%)
14.	ภาษาไทย	20 (4.762%)
15.	ภาษาอังกฤษ	20 (4.762%)
16.	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	20 (4.762%)
17.	ศิลปศึกษา	20 (4.762%)
18.	สังคมศึกษา	20 (4.762%)
19.	อุตสาหกรรมศิลป์	20 (4.762%)
20.	เคมี	20 (4.762%)
21.	ฟิสิกส์	20 (4.762%)
รวม		420 (100.00%)

กลุ่มตัวอย่างใช้ศึกษาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 30 คน เนื่องด้วยเป็นนักศึกษาที่มีประสบการณ์การรับบริการนักศึกษาจากคณะครุศาสตร์มากที่สุด โดยใช้วิธีแบบเจาะจง

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยด้านสารสนเทศประกอบด้วย (1) บริการข้อมูลทางวิชาการ (2) ข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน/การปฏิบัติของนักศึกษา (3) หน่วยงานบริการภายในและภายนอกคณะ (4) กิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร (5) แหล่งงานทั้งเต็มเวลาและนอกเวลา (6) รวมข้อสอบ TOEIC (7) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา และ (8) บริการนักศึกษา และด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ที่เกี่ยวกับ 1) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยได้ใช้เวลาดำเนินการดังนี้ (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม – 30 ธันวาคม 2563 (2) สร้างพัฒนาระบบสารสนเทศ ฯ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 เมษายน 2564 (3) สร้างแบบประเมินคุณภาพและแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศ ฯ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม - มิถุนายน 2564 (4) ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของระบบสารสนเทศ ฯ ระหว่างวันที่ 1 - 16 กรกฎาคม 2564 (6) ผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศ ฯ ระหว่างวันที่ 20 - 25 กรกฎาคม 2564 (7) ผู้วิจัยนำระบบสารสนเทศ ฯ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศ ฯ ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 1 - 31 สิงหาคม 2564 และ (8) ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลและอภิปรายผลการประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศ ฯ และการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศ ฯ ระหว่างวันที่ 1 - 20 กันยายน 2564

ขั้นตอนที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA)

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศ การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) (<https://sites.google.com/view/student-affairs-education>) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นการวางแผน (Plan) ได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) และ ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของคณะครุศาสตร์ ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสถานวิจัยคณะครุศาสตร์ หัวหน้าสำนักงานคณบดี หัวหน้าภาควิชา และนักวิชาการศึกษา

1.2 ขั้นการปฏิบัติ (Do) จากขั้นการวางแผน (Plan) ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลสารสนเทศที่ควรกำหนดบนระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้ 1) ข่าวประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภายในและภายนอก 2) จัดบริการให้ข้อมูลทางวิชาการ 3) ข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน/การปฏิบัติของนักศึกษา 4) หมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานบริการภายในและภายนอกคณะ 5) กิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร 6) แหล่งงานทั้งเต็มเวลาและนอกเวลา 7) รวมข้อสอบ TOEIC 8) จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแก่นักศึกษา และดำเนินการสร้างพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา เพื่อประกันคุณภาพการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพร้อมนำระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ที่พัฒนาขึ้นเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการแก้ไขปรับปรุงระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และผู้เชี่ยวชาญได้คำแนะนำให้จัดทำคู่มือการใช้ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ เพื่อการใช้งานของนักศึกษาให้สะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยนำระบบสารสนเทศและคู่มือการใช้ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ที่ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้นำไปทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจเนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้ กับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 10 คน โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผลการทดสอบพบว่านักศึกษาทุกคนมีความเข้าใจข้อมูลสารสนเทศและภาษาที่ใช้ ในระบบสารสนเทศและคู่มือการใช้ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ เป็นอย่างดี

1.3 ขั้นการติดตามประเมินผล (Check) ผู้วิจัยได้นำระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ไปทดสอบเพื่อหาคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-5 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2564 จาก 21 สาขาวิชา จำนวน 420 คน โดยการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Arnon Chundhitisakul , 2563) สัดส่วนของลักษณะที่น่าสนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 และระดับความเชื่อมั่น 95 %

1.4 ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) ผู้วิจัยจัดประชุมการสนทนากลุ่มแบบกลุ่มเดี่ยว (Single Focus Group) ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องของคณะครุศาสตร์ ได้แก่ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ , หัวหน้าสถานวิจัยคณะครุศาสตร์ , หัวหน้าสำนักงานคณบดี , หัวหน้าภาควิชา และนักวิชาการศึกษา โดยมีหัวหน้าสถานวิจัย ฯ ดำเนินการสนทนา และ ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกการประชุมและบริการทั่วไป โดยผู้วิจัยนำผลการสรุปและวิเคราะห์ผลจากการทดสอบคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ จากกลุ่มตัวอย่าง นำมาเสนอที่ประชุมเพื่อขอข้อคิดเห็นจากคณะผู้เข้าร่วมประชุม จากนั้นผู้วิจัยนำผลสรุปจากที่ประชุมมาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศต่อไป

2. การพัฒนาแบบประเมินใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2.1 แบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ และ 2.2 แบบประเมินความพึงพอใจระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ มีรายละเอียดดำเนินการสร้างแบบประเมินดังนี้

2.1 การพัฒนาแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับบริการนักศึกษา ฯ ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาฯ เพื่อวัดคุณภาพและความเหมาะสม โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบประเมินคุณภาพ โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ขั้นการวางแผน (Plan) ศึกษาตำราและเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมากำหนดรูปแบบของแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศ และวิธีการสร้างแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสร้างคู่มือ

2.1.2 ขั้นการปฏิบัติ (Do) ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ สิ่งที่จะประเมินคุณภาพมี 2 ส่วน คือ (1) ส่วนประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ (2) ส่วน ประกอบของระบบสารสนเทศ โดยกำหนดรูปแบบที่จะใช้เป็นแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศ ฯ มี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบประเมินปลายปิด แบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) (ไพฑูรย์ โพธิ์สาร , 2564) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ จำนวน 9 ข้อ ส่วนที่ 2 ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศ จำนวน 6 ข้อ และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ จำนวน 1 ข้อ

2.1.3 ขั้นการติดตามประเมินผล (Check) ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบข้อประเมินต่างๆในแบบประเมินคุณภาพว่าครอบคลุมสอดคล้อง และตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ได้แบบประเมินที่มีคุณภาพ

2.1.4 ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขแบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ พร้อมดำเนินการจัดพิมพ์แบบประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญใช้ประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2.2 การพัฒนาแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ฯ โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 ขั้นการวางแผน (Plan) ทำการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ นำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆเพื่อนำมากำหนดกรอบและขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ให้ครอบคลุมครบถ้วนทุกประเด็น

2.2.2 ขั้นการปฏิบัติ (Do) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ กำหนดรูปแบบที่จะใช้เป็นแบบประเมิน มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 แบบประเมินปลายปิด แบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) (ไพฑูรย์ โพธิ์สาร , 2564) จำนวน 3 ด้าน คือ (1) ด้านระบบสารสนเทศ (2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ (3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆในแต่ละข้อ ประเมินมีน้ำหนักคะแนนของความคิดเห็น ดังนี้

ระดับประเมิน 5 หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับประเมิน 4 หมายถึง ความพึงพอใจมาก

ระดับประเมิน 3 หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง

ระดับประเมิน 2 หมายถึง ความพึงพอใจน้อย

ระดับประเมิน 1 หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความพึงพอใจ ที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบภาษาและข้อประเมินต่างๆว่าครอบคลุมมีสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยหรือไม่ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความพึงพอใจ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.2.3 ขั้นตอนการติดตามประเมินผล (Check) การตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินความพึงพอใจ ๑ มีการตรวจสอบดังนี้

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Item-Objective Congruence : IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจที่แก้ไขปรับปรุงเสร็จแล้ว โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าข้อประเมินในแบบประเมินระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ด้านระบบสารสนเทศ (2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ (3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าความเที่ยงตรง (Item-Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคือไม่ต่ำกว่า 0.50 ดังนั้นสรุปได้ว่าข้อประเมินทั้งหมดของแบบประเมินความพึงพอใจมีความเที่ยงตรง (Item-Objective Congruence : IOC) สามารถนำไปใช้ประเมินได้

2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจ ไปทดสอบ (Try – Out) พร้อมระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๑ กับ กลุ่มทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 30 คน เนื่องด้วยเป็นนักศึกษาที่มีประสบการณ์การรับบริการนักศึกษาจากคณะครุศาสตร์ โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Co efficiency) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าเท่ากับ 0.877 ซึ่งสรุปได้ว่าแบบประเมินความพึงพอใจ มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

2.2.4 ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบประเมินความพึงพอใจ หลังจากผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Item-Objective Congruence : IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วดำเนินการจัดพิมพ์แบบประเมินฉบับสมบูรณ์นำไปให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบสารสนเทศฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ (1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ ทำหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งและรับคืนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยตนเอง (2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มทดสอบ (Try-Out) คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งและรับคืนแบบประเมินความพึงพอใจ ด้วยตนเอง (3) ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ประธานหลักสูตรที่สังกัดคณะครุศาสตร์ ๑ ให้จัดส่งลิงค์ของระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๑ และลิงค์ Google Forms ของแบบประเมินความพึงพอใจ ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-5 คณะครุศาสตร์ ภาคปกติ ปีการศึกษา 2564 จาก 21 สาขาวิชา จำนวน 420 คน ได้ดำเนินการทดสอบใช้งานและประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๑ โดยใช้เวลา 2 เดือนในการดำเนินการ

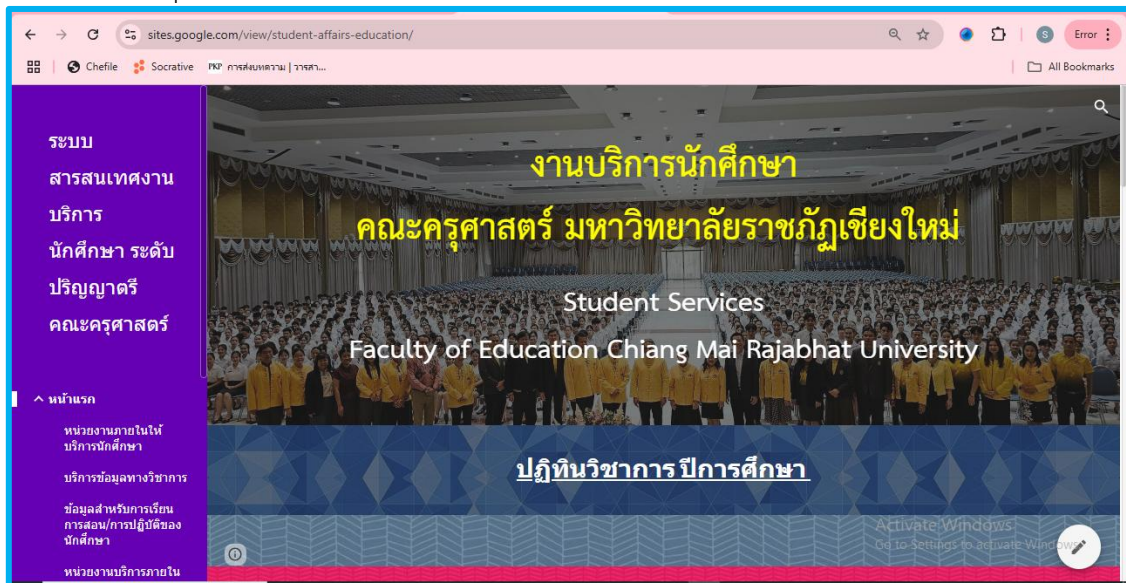
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (1) วิเคราะห์หาคุณภาพของระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๑ จากโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ร้อยละ (Percentage) (2) วิเคราะห์หาค่าความตรงของแบบประเมินความพึงพอใจ ๑ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความ

พึงพอใจ ๑ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และ (3) การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๑ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

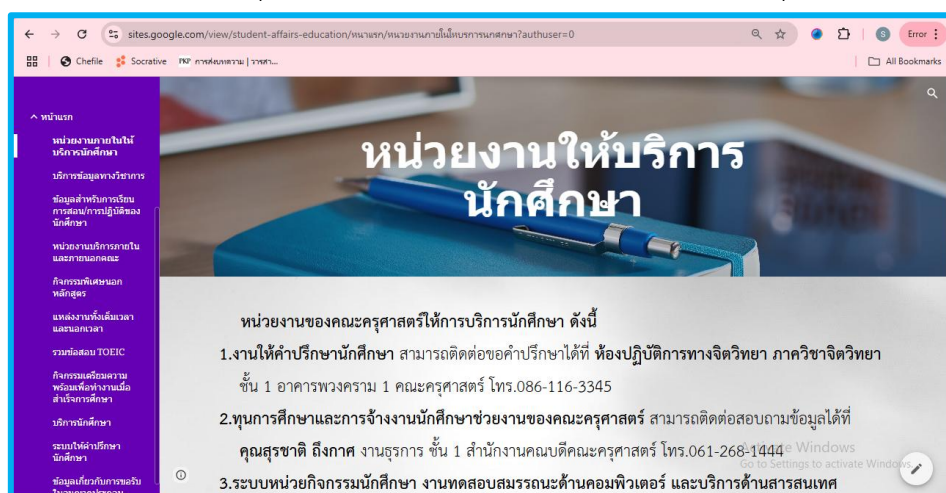
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ผลการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

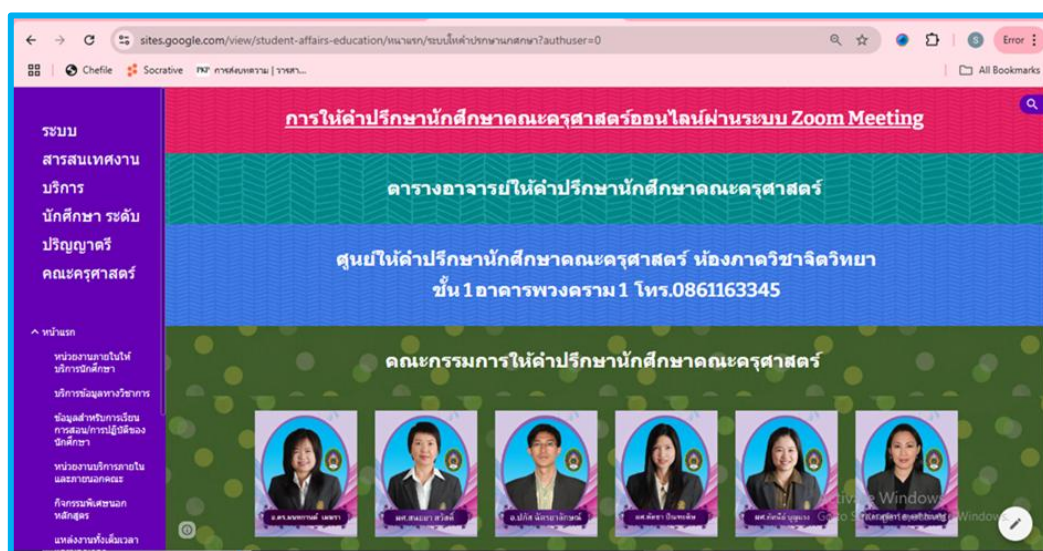
รูปภาพที่ 1 แสดงหน้าแรกระบบสารสนเทศงานบริการนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ระบบสารสนเทศงานบริการนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (<https://sites.google.com/view/student-affairs-education>) ประกอบด้วยเว็บเพจที่สำคัญ คือ หน้าแรก ประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับข่าวประชาสัมพันธ์และประกาศต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านกิจการนักศึกษา 3) คณะครุศาสตร์และมหาวิทยาลัย ที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

รูปภาพที่ 2 แสดงข้อมูลเมนูด้านข้างขวามือ

เมนูด้านข้างขวามือ ประกอบด้วยหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ ดังนี้ 1) บริการข้อมูลทางวิชาการ 2) ข้อมูลสำหรับการเรียนการสอน/การปฏิบัติของนักศึกษา 3) หน่วยงานบริการภายในและภายนอกคณะ 4) กิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตร 5) แหล่งงานทั้งเต็มเวลาและนอกเวลา 6) รวมข้อสอบ TOEIC 7) กิจกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา และ 8) บริการนักศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานตัวบ่งชี้ที่ 1.5 ในข้อที่ 1 การผลิตบัณฑิต ขององค์ประกอบในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ

รูปภาพที่ 3 แสดงเว็บเพจศูนย์ให้คำปรึกษานักศึกษาในหมวดหมู่หน่วยงานบริการภายในและภายนอกคณะ

ศูนย์ให้คำปรึกษานักศึกษาคณะครุศาสตร์ ดำเนินการโดยอาจารย์จากภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ ถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญที่ช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้แก่ศึกษาระหว่างศึกษาในหลักสูตร

ผลการศึกษาคุณภาพของระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ จากแบบประเมินปลายปิดแบบมาตรประเมินค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) (ไพฑูรย์ โพธิ์สาร , 2564) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศฯ ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลคุณภาพของระบบสารสนเทศ ฯ

ที่	เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคุณภาพ
1	ร้อยละ 91.00 – 100.0	ดีมาก
2	ร้อยละ 81.00 – 90.00	ดี
3	ร้อยละ 71.00 – 80.00	ปานกลาง
4	ร้อยละ 60.00 – 70.00	พอใช้
5	ต่ำกว่าร้อยละ 60.00	ปรับปรุง

ผลการศึกษาพบว่า ระดับค่าประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในฯ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ระดับค่าประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้ (1) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ได้ระดับค่าประเมินโดยรวมอยู่ระดับดี (88.00 %) เรียงลำดับคะแนนหัวข้อการประเมินจากมากไปน้อยตามหัวข้อได้ดังนี้คือ 1) ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศ (90.00 %) 2) ส่วนประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ (86.66 %) (2) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ได้ประเมินคุณภาพ

ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๆ ได้ระดับค่าประเมินโดยรวมอยู่ระดับดี (85.33 %) เรียงลำดับหัวข้อการประเมินคะแนนจากมากไปน้อยตามหัวข้อได้ดังนี้คือ 1) ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศ (85.33 %) 2) ส่วนประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ (84.44 %) (3) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดและประเมินผล ได้ประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๆ ได้ระดับค่าประเมินโดยรวมอยู่ระดับดี (82.66 %) เรียงลำดับหัวข้อการประเมินคะแนนจากมากไปน้อยตามหัวข้อได้ดังนี้คือ 1) ส่วนประกอบของระบบสารสนเทศ (83.33 %) 2) ส่วนประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ (82.22 %)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ผลจากการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ๆ จากแบบประเมินปลายปิดแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) (ไพฑูรย์ โพธิ์สาร , 2564) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศฯ ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศ ฯ

ที่	เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับความพึงพอใจ
1	ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	มากที่สุด
2	ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	มาก
3	ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	ปานกลาง
4	ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	น้อย
5	ค่าเฉลี่ย 1.50 และต่ำกว่า	น้อยที่สุด

ผลการศึกษา ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ รวมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.= 0.66) แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ใน ระดับมาก มีรายละเอียดดังนี้

1) นักศึกษามีความพึงพอใจ ด้านระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.72) อยู่ใน ระดับมาก และหัวข้อย่อยทั้งหมดอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ สามารถเข้าใช้งานได้ง่าย สะดวก ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.73) และ การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ชัดเจน ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.73) รองลงมาลำดับที่ 2 คือ การประมวลผลมีความรวดเร็ว ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.72) และ ลำดับสุดท้าย คือ การปรับเปลี่ยนแสดงผลหน้าจอบนอุปกรณ์ต่างๆ ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.55)

2) นักศึกษามีความพึงพอใจ ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.75) อยู่ใน ระดับมาก และหัวข้อย่อยทั้งหมดอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ระบบสารสนเทศด้านการจัดบริการให้คำปรึกษาทางวิชาการ มีข้อมูลครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.78) รองลงมาลำดับที่ 2 คือ ระบบสารสนเทศด้านการให้ข้อมูลของหน่วยงานที่ให้บริการมีข้อมูลครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.72) และ ลำดับสุดท้าย คือ ระบบสารสนเทศด้านการใช้ชีวิตแก่นักศึกษาในคณะ มีข้อมูลครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.69) และระบบสารสนเทศด้านให้ข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพแก่ศิษย์เก่า มีข้อมูลครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย ($\bar{X}=3.72$, S.D.=0.69) ตามลำดับ

3) นักศึกษามีความพึงพอใจ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.67) อยู่ใน ระดับมาก และหัวข้อย่อยทั้งหมดอยู่ใน ระดับมาก ซึ่ง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ ลำดับที่ 1 คือ ระบบสารสนเทศด้านการ จัดบริการให้คำปรึกษาทางวิชาการ ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการ การเรียนการสอนของนักศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.88$, S.D.=0.76) รองลงมาลำดับที่ 2 คือ ระบบสารสนเทศด้านการให้ข้อมูลของ หน่วยงานที่ให้บริการ ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนของนักศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.60) , และ ลำดับสุดท้าย คือ ระบบสารสนเทศด้านแหล่งงานทั้งเต็มเวลาและ นอกเวลาแก่นักศึกษา มีความทันสมัยและเหมาะสมกับนักศึกษา ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.73) ตามลำดับ

สรุปผล ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ รวมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.= 0.66) แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ใน ระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากมากไป น้อยได้ดังนี้ คือ 1) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.75) , 2) ด้านระบบสารสนเทศ ($\bar{X}= 3.77$, S.D.=0.72) และ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.67) ตามลำดับ แสดงให้เห็นได้ว่า ระบบสารสนเทศนี้มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมสำหรับนักศึกษาในการนำข้อมูลสารสนเทศด้านบริการ ต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับค่าประเมินคุณภาพระบบสารสนเทศ สำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ ระดับค่าประเมินโดยรวมอยู่ใน ระดับดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (ปิยนันท์ เสนะโท, 2563) ปัจจุบัน หน่วยงานในทุก ๆ องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจต่างก็นำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในการ บริหารงาน และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน หรืออาจจะกล่าวได้ว่าสารสนเทศกลายเป็นปัจจัยสำคัญ สำหรับผู้ใช้งานในทุก ๆ องค์กรก็ว่าได้ และยังมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) เกียรติภูมิ สุขชม และ นฤมล เทพนวล (2567) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยเว็บไซต์ Google Site เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียน ออนไลน์มีคุณภาพด้านสื่ออยู่ในระดับดีและด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีที่สุด และ (2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) พิชญ์สินี ยอดจิตร และ กรกมล ชูช่วย (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนา บทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บด้วย Google site ร่วมกับสื่อแอนิเมชัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง สุนัขของแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) วรณิศา ชัง , ศัทธียา เย็นใจ และ เลิศพร อุดมพงษ์ (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Google Site) เรื่อง การสร้างฐานข้อมูล เบื้องต้น รายวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบัญชี (Express) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน แผนกวิชาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน และ 4) สมเด็จพระ ภิมาภกุล (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนา ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม

Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ผลการวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี และ 5) อภิญา จันทรัมย์ และ อัมพร วัจนะ (2566) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการใช้บทเรียนออนไลน์ Google Sites ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เรื่อง เคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตที่มีต่อทักษะในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ดังนั้นจากแนวคิดและผลการวิจัยตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าระบบสารสนเทศที่สร้างพัฒนาด้วยโปรแกรม Google Sites จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และทำให้ผู้ใช้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ได้ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ และ พิภา สมบูรณ์, 2564) การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาต่าง ๆ และประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์ต่อผู้เรียนทางด้านการพัฒนาด้วยตนเอง และสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเวลาและสถานที่ในการเรียน และยังมีมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 เรื่องได้แก่ 1) เกียรติภูมิ สุขชม และ นฤมล เทพนวล (2567) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยเว็บไซต์ Google Site เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) พิชญ์สินี ยอดจิตร และ กรกมล ชูช่วย (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บด้วย Google site ร่วมกับสื่อแอนิเมชัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง สนามของแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก 3) วรณิศา ชัง, ศัทธยา เย็นใจ และ เลิศพร อุดมพงษ์ (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Google Site) เรื่อง "การสร้างฐานข้อมูลเบื้องต้น รายวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบัญชี (Express) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนแผนกวิชาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) สมเด็จพระ ภิมากุล (2565) เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิจัย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ด้วยโปรแกรม Google Sites โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 5) อภิญา จันทรัมย์ และ อัมพร วัจนะ (2566) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการใช้บทเรียนออนไลน์ Google Sites ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เรื่อง เคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตที่มีต่อทักษะในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อบทเรียนออนไลน์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นจากแนวคิดและผลการวิจัยตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าระบบสารสนเทศที่สร้างพัฒนาด้วยโปรแกรม Google Sites จึงเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้กับงานบริการ คือระบบสามารถจัดข้อมูลสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ชัดเจนทำให้ผู้ใช้สืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและระบบใช้งานง่ายผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการด้วยตนเอง ทั้งนี้ข้อมูลสารสนเทศทั้งหมดควรเป็นปัจจุบันทันสมัย และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ให้บริการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คณะครุศาสตร์ ฯ ควรมีการประชาสัมพันธ์ระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ฯ ให้แก่ คณาจารย์และนักศึกษาของคณะครุศาสตร์ได้รับทราบและเข้าใช้งานอยู่อย่างสม่ำเสมอ และ คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะและฝ่ายงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ ฯ ควรมีการประเมินและตรวจสอบระบบสารสนเทศ ฯ ทุกภาคการเรียนของปีการศึกษา เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้มีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยและถูกต้องตามเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะ และผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ฯ ควรใช้ข้อมูลจากผลการวิจัยมาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาและปรับปรุงงานด้านบริการและงานประกันคุณภาพการศึกษาของคณะในปีการศึกษาต่อไป เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา ซึ่งพบว่าความพึงพอใจของสารสนเทศแต่ละด้านที่อยู่ลำดับสุดท้าย ดังนี้ 1) ด้านระบบสารสนเทศ คือ การปรับเปลี่ยนแสดงผลหน้าจอบนอุปกรณ์ต่าง ๆ 2) ด้านข้อมูลในระบบสารสนเทศ คือ ระบบสารสนเทศด้านการใช้ชีวิตแก่นักศึกษาในคณะ มีข้อมูลครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย และระบบสารสนเทศด้านให้ข้อมูลและความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพแก่ศิษย์เก่า มีข้อมูลครอบคลุม ครบถ้วน ถูกต้อง และทันสมัย และ 3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ คือ ระบบสารสนเทศด้านแหล่งงานทั้งเต็มเวลาและนอกเวลาแก่นักศึกษา มีความทันสมัยและเหมาะสมกับนักศึกษา ดังนั้น การวิจัยระบบสารสนเทศสำหรับการบริการนักศึกษา ฯ ในครั้งต่อไปควรพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศที่มีความพึงพอใจอยู่ลำดับสุดท้ายตามที่กล่าวมาข้างต้นให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติภูมิ สุขชม, และนฤมล เทพนวล. (2567, 17 พฤษภาคม). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ด้วยเว็บไซต์ Google Site เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [เอกสารนำเสนอ]. *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 15*, อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, ประเทศไทย.
- เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์, และพิภา สมบูรณ์. (2564). รูปแบบการเรียนด้วยตนเองทางเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 บริเวณพื้นที่ชายแดน จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิจัยร่วมโพธิธรรม*, 15(3), 172-182.
- ไพฑูรย์ โพธิสาร. (2564). *มาตรวัดลิเคอร์ท*. https://eledu.ssru.ac.th/thassanant_un/pluginfile.php/102/mod_resource/content/1/rating%20scale.pdf
- ปิยนันท์ เสนะโฮ. (2563). *การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของศูนย์เทคโนโลยีดิจิทัล* [งานวิจัยที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พิชญ์สินี ยอดจิตร, และกรกมล ชูช่วย. (2565). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ผ่านเว็บด้วย Google Site ร่วมกับสื่อแอนิเมชัน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่องสนามของแรง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารวิชาการครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 6(1), 65-76.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2563). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษายภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พุทธศักราช 2563* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ห้างหุ้นส่วนจำกัดวนิดาการพิมพ์.
- ยงยุทธ แสนใจพรม. (2558). *การพัฒนากระบวนการจัดการงานอนุมัติสำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่โดย ใช้วงจรคุณภาพเดมมิง (Deming Cycle)*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- วรรณศา ชัง, คัทลียา เย็นใจ, และเลิศพร อุดมพงษ์. (2565, 9 ธันวาคม). การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (Google Site) เรื่อง "การสร้างฐานข้อมูลเบื้องต้น" รายวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบัญชี (Express) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแผนกวิชาการบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 [เอกสารนำเสนอ]. *การประชุมวิชาการระดับชาติภาคีเครือข่ายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มภาคใต้ ครั้งที่ 2, จังหวัดภูเก็ต, ประเทศไทย*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สมเด็จ ภิมาয়กุล. (2565). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารครุศาสตร์ราชภัฏเชียงใหม่*, 1(3), 35–48.
- สุเทพ ไชยวุฒิ. (2560). *การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการงานวิชาการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- อภิญา จันทรศรี, และอัมพร วัจนะ. (2566). การศึกษาผลการใช้บทเรียนออนไลน์ Google Sites ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เรื่องเคมีพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตที่มีต่อทักษะในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4. *Journal of Modern Learning Development*, 8(12), 154–165.
- Arnon Chundhitisakul. (2563). *การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป*. <https://www.thetsis.com/post/research-tips-sampling>

แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษา
โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
Approaches to Promoting the Use of Digital Technology in School
Management : A Case Study of Banpangai Huaychompoo School
in Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province

สรสรเสรีญ เหม็งทะเหล็ก¹ พูนชัย ยาวีราช² สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³
Sansern Mengtalek¹, Phoonchai Yavirach², Somkiet Tunkaew³

(วันรับ 1 เมษายน 2567, วันแก้ไข 12 เมษายน 2568, วันตอบรับ 1 พฤษภาคม 2568)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู 2) เพื่อศึกษาปัจจัยของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เป็นกลุ่มเป้าหมาย และ ผู้ให้ข้อมูล คือผู้บริหาร ครูศึกษานิเทศก์ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ตอบ เรียบเรียงข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการศึกษา แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู พบว่า 1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู มีดังนี้ เมื่อพิจารณาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.69$, $\sigma = .31$) รองลงมา คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.67$, $\sigma = .28$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการเรียนการสอน 2. เหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู มีดังนี้ ด้านปัจจัยภายใน (Internal Environment) การเงินของสถานศึกษาไม่เพียงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ทางโรงเรียนต้องช่วยกันระดมทรัพยากรเพื่อนำมาสนับสนุนการวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้านปัจจัยภายนอก (External Environment) ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการบริหารจัดการในด้านการบริหารจัดการ 3. แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู พบว่า ด้านการบริหารจัดการต้องมีการส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดสรรงบประมาณ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนงาน ให้ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, sansern2565@gmail.com
Graduate Student, Master of Education Program in Educational Administration Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University.

² อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, phoonchaiya@crju.ac.th
Lecturer, Chiang Rai Rajabhat University.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, somkiet.tun@crju.ac.th
Assistant Professor, Chiang Rai Rajabhat University.

ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการเรียนการสอน ต้องมีแผนพัฒนาหลักสูตร ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ชัดเจน งบประมาณ มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการวัดและประเมินผล มีการพัฒนาระบบวัดและประเมินผลโดยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการสถานศึกษา

Abstract

The objective of this research were to 1) study the current and desired conditions of Banpangai Huaychomphu School 2) examine the factors affecting the use of digital technology in the school's management and 3) propose guidelines for promoting the use of digital technology in school management at Banpangai Huaychomphu School. The target group and key informants included school administrators, teachers, and educational supervisors. The instruments used were interview forms and focus group discussion guides. Data were analyzed using content analysis based on key themes, and the results were presented in descriptive form.

The findings revealed that 1) Current and Desired Conditions: When considering the Priority Needs Index, the most critical need was in school management, which was at a high level, with a mean score of ($\mu = 3.69$, $\sigma = .31$). The second most significant need was in creating a supportive teaching and learning environment, also at a high level, with a mean score of ($\mu = 3.67$, $\sigma = .28$). The lowest mean score was found in the teaching and learning domain 2) Influencing Factors: Internal Environment included Insufficient school funding and a lack of modern equipment required the school to mobilize resources to procure updated materials and devices, External Environment: The local community and related agencies actively participated in supporting the school's management, particularly in promoting and facilitating the integration of digital technology. 3) Guidelines for Promoting Digital Technology Use in School Management: The study identified several key strategies: In the management dimension, it was necessary to promote the integration of digital technology into the annual action plans, budget allocation processes, and planning systems. In addition, community and local agencies needed to be encouraged to participate in supporting digital technology implementation. In the teaching and learning dimension, curriculum development plans were required, along with the design of diverse learning units. Budgets had to be allocated for purchasing teaching and learning materials that integrated digital technology. Teachers were encouraged to continuously develop their digital competencies. In terms of the learning environment, it was necessary to establish a clear vision and mission concerning digital technology use, secure sufficient budgets, and improve the physical and psychological classroom atmosphere. Regarding assessment and evaluation, digital technology needed to be incorporated into the assessment process. The school had to continuously develop a digital-based assessment and evaluation system to ensure ongoing improvement.

Keywords: Guidelines for Promotion, Digital Technology Utilization, School Management

บทนำ

ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่สนับสนุนการทำงานเหมือนที่ผ่านมาอีกต่อไป แต่เทคโนโลยีดิจิทัลเหล่านี้จะหล่อหลอมรวมเข้ากับชีวิตประจำวันคนอย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อหน่วยงานต่างๆไม่ว่าจะเป็นองค์กรเอกชน องค์กรของรัฐ รวมถึงสถานศึกษา (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559) ทุกอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันในทุกๆด้าน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่างๆได้รับผลกระทบ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” ย่อมาจาก (Volatility) ความผันผวน, (Uncertainty) ความไม่แน่นอน (Complexity) ความซับซ้อน และ (Ambiguity) ความคลุมเครือ หลังการระบาดของโควิด-19 ไปทั่วโลก ได้เกิดแนวทางในการการอธิบายโลกยุคใหม่หลังการระบาดของไวรัสใหญ่ไปทั่วโลกด้วยคำว่า “BANI World” ถูกคิดค้นโดย Jamais Cascio โดยต่อยอดจากแนวคิดทางสังคมของ Zygmunt Bauman “BANI World” เป็นคำย่อของ (Brittle) เปราะบาง (Anxious) ความวิตกกังวล (Nonlinear) ความไม่เป็นเส้นตรง (HREX.asia, 2021)

การบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบันนี้จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนี้เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิมา สุขสว่าง, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจและเตรียมพร้อมกับการบริหารจัดการการศึกษาในรูปแบบใหม่ จะต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการการศึกษาในยุคดิจิทัล ต้องมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562) การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้จะช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4.0 ต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมกับการเรียนในยุค 4.0 การจัดห้องเรียนต้องเอื้อต่อการจัดกิจกรรม

โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เปิดสอนในระดับอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดการศึกษาตามมาตรฐานหลักสูตร โดยใช้แหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะกระบวนการคิด ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีทิศทาง แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เรียน ต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู, 2566) ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามามาใช้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ การเรียนการสอน และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีทักษะ ความรู้ และคุณธรรม ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาและในการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัลนี้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อจะทำให้สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู
2. เพื่อศึกษาปัจจัยของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของการบริหาร สมยศ นาวิการ (2555), สิริณญา ศิริประโคน (2561), รุณี ห่อทอง (2563) และพูนชัย ยาวีราช (2565) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารไว้คล้ายกัน โดยสรุปได้ว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่เน้นความสอดคล้องระหว่างการใช้ความรู้และทักษะในการจัดการกิจกรรมต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การวางแผน การจัดการทรัพยากร การสื่อสาร และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วงจรคุณภาพ (PDCA) ชนิกันต์ เขียรสูตร (2551), ยุทธนา เกื้อกุล (2560) และวีรพันธ์ เกษสังข์ (2561) และ ได้กล่าวถึงความหมายของวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้คล้ายกัน โดยสรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA: Plan-Do-Check-Act) เปรียบเสมือนวงล้อที่มีขั้นตอนสี่ขั้นตอน ซึ่งช่วยให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อวงล้อหมุนไปหนึ่งรอบแสดงว่างานได้มีการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว แต่หากมีขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งขาดหายไป ก็จะทำให้เกิดการสะดุดในการดำเนินงาน Plan (วางแผน): การกำหนดแผนแก้ไขปัญหาหรือลด Do (ปฏิบัติ): การดำเนินการตามแผนที่กำหนดขึ้น โดยทำตามขั้นตอนที่วางไว้ในแผนการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุง Check (ตรวจสอบ): การเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินการกับเป้าหมายที่กำหนด เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน Act (ปรับปรุงแก้ไข): การปรับปรุงหรือแก้ไขการดำเนินการตามผลการตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต

3. การบริหารสถานศึกษา บุญส่ง กรุงชาติ (2561), ดิลก คำภูเมือง (2561) และ สุวิทย์ วงรัมย์ (2562) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้คล้ายกัน โดยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่เน้นความร่วมมือและการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่างๆ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านการศึกษาและด้านส่วนบุคคล โดยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีในการจัดการอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4.การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ภาสกร เรืองรอง และคณะ (2556), ยอแสง นาคกระแสร (2557), สุภชัย ดอนสามารถ (2558), ศุภสิริ พัฒนภักดี (2558), ปิยะนุช บัวชุม (2561), วัชรภรณ์ คงเกิด (2561), ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล (2562), วิชานา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2563), ภัทรพร บุญนำอุดม (2566), ธนัชชนม์ มาตระอ (2564), ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล, (2565), ทรุปลูกปัญญา (2566) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ไว้คล้ายกัน โดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นมีความสำคัญการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการบริหาร

เทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกัน ได้รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับ นโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมที่ดี การสร้างบรรยากาศและการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ดี จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนในวิถีความปกติใหม่การจัดสภาพแวดล้อม มีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมีการใช้เทคโนโลยี และแอปพลิเคชันในการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นมีความสำคัญการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาไปพร้อมกัน ได้รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับ นโยบายและเป้าหมายที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา โดยเฉพาะงานอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมที่ดี การสร้างบรรยากาศและการพัฒนา สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ดี จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนในวิถีความปกติใหม่การจัดสภาพแวดล้อม มีความสำคัญและส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมีการใช้เทคโนโลยี และแอปพลิเคชันในการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลมีส่วนสำคัญอยู่ 4 ด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา โดยแบ่งได้ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้ให้ข้อมูล เป็นผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู จำนวน 20 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)
2. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในชั้นตอนนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร และครู โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)
3. ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) ศึกษาพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3) ครู จำนวน 2 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ทำการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ และตำแหน่ง
ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการนำแบบสอบถามไปสอบถามครูในโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู จำนวน 20 คน

2. แบบสัมภาษณ์โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ปัจจัยของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ดังนี้ ปัจจัยภายใน 2S4M ปัจจัยภายนอก STEP โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ ฝ่ายงานงบประมาณ ฝ่ายงานบุคคลและฝ่ายงานบริหารทั่วไปในโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู จำนวน 5 คน

3. ประเด็นคำถามประกอบการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ 1) ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 1 คน 2) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3) ประกอบด้วยครู จำนวน 2 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การหาคุณภาพของเครื่องมือ ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปรสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมากำหนดรายละเอียด จำนวนข้อคำถาม เขียนคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถามนำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและข้อคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และผู้เชี่ยวชาญได้ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ และนำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยของทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้นำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมาแก้ไขปรับปรุง และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เครื่องมือที่ใช้เป็น การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการสร้างแบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม และได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ นำแบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม มาแก้ไขปรับปรุง และดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรในรูปแบบของ Google Form ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหาร และคณะครู ในการตอบแบบสอบถาม ผลการตอบแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form ประชากรได้ตอบกลับมาครบทั้งหมดทุกคน
2. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ด้วยตัวเอง เพื่อขอความร่วมมือผู้บริหาร คณะครู ในการตอบแบบสัมภาษณ์ และได้เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์กลับมาครบทุกฉบับเพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผล
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกลุ่มตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ เพื่อร่วมกันสรุปแนวทางในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมพูและเก็บรวบรวมแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ และตำแหน่ง ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องได้รับการพัฒนาค่าความต้องการจำเป็นใช้ด้วยวิธี Modified Priority Need Index (PNI Modified)
2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่ตอบ เรียบเรียงข้อมูลในรูปแบบความเรียง โดยวิเคราะห์ถึงปัจจัยของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมพู ตามประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายตอบ และรายงานการนำเสนอในรูปแบบความเรียง
3. การวิเคราะห์การสัมภาษณ์แบบกลุ่มจะทำการแปลความหมายที่เหมาะสมจาก ข้อมูล การวิเคราะห์จากบันทึกย่อ การวิเคราะห์จากการบันทึกเสียง และนำผลการสัมภาษณ์แบบกลุ่มมาสังเคราะห์ เพื่อสรุปหาแนวทางในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมพู โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูล มาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมพู สรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมพู

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมพู ในภาพรวม (N=20)

รายการ	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	μ	σ	ระดับ	ลำดับ	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านบริหารจัดการ	3.69	.31	มาก	1	4.85	.34	มากที่สุด	1
2. ด้านการเรียนการสอน	3.64	.35	มาก	4	4.78	.38	มากที่สุด	3
3.ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.67	.28	มาก	2	4.81	.35	มากที่สุด	2
4.ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้การเรียนรู้	3.65	.36	มาก	3	4.75	.41	มากที่สุด	4
ภาพรวม	3.66	.29	มาก		4.78	.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ในภาพรวม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.66$, $\sigma = .29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.69$, $\sigma = .31$) รองลงมา คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.67$, $\sigma = .28$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.64$, $\sigma = .35$)

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ในภาพรวม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.78$, $\sigma = .37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.85$, $\sigma = .34$) รองลงมา คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.81$, $\sigma = .35$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.75$, $\sigma = .41$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู สามารถสรุปค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) สูงสุดได้ข้อมูล ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ ผลการพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ สถานศึกษามีการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาแผนปฏิบัติการประจำปี โดยใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{Modified} = .43$)

2. ด้านการเรียนการสอน ผลการพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด สถานศึกษามีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยอย่างเป็นระบบ ($PNI_{Modified} = .43$)

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ผลการพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประเมิน แหล่งค้นคว้าหาความรู้ในยุคดิจิทัลเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{Modified} = .47$)

4. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการวัดและประเมินผลอย่างเพียงพอ ($PNI_{Modified} = .42$)

2. ผลการสรุปเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ข้อมูลที่นำมาสรุปผลได้มาจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยการนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างไปสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายงานวิชาการ ฝ่ายงานงบประมาณ ฝ่ายงานบุคคลและฝ่ายงานบริหารทั่วไปในโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู จำนวน 5 คน โดยด้านปัจจัยภายใน (Internal Environment) สรุปได้ว่าการเงินของสถานศึกษาไม่เพียงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ทางโรงเรียนต้องช่วยกันระดมทรัพยากรเพื่อนำมาสนับสนุนการจัดหาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ด้านปัจจัยภายนอก (External Environment) ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น ต้องเข้ามามีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการบริหารจัดการในด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

3. แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ข้อมูลที่นำมาสรุปผล ได้มาจากการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ 1) ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน 3) ครู จำนวน 2 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษาต้องมีการวางแผน จัดทำ ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข แผนปฏิบัติการ ประจำปี โครงการและส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จัดซื้อจัดหา วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีดิจิทัล ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี

2) ด้านการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรต้องมีการวางแผน จัดทำ ประเมิน ปรับปรุงแก้ไข และ พัฒนาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการจัดทำหลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การบริหารจัดการ งบประมาณ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้ ครู และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาตนเอง ในด้านของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จัดทำหลักสูตรและการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องมีการวางแผน จัดทำ ติดตามตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข วัสดุทัศน์ พันธกิจ ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ จัดสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างรวดเร็ว บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในการในการจัดสภาพแวดล้อมที่มี คุณภาพ ต้องมีการบำรุงซ่อมแซมด้านวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีให้รวดเร็วและต่อเนื่อง

4) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สถานศึกษาต้องมีการวางแผน จัดทำ ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข การนำ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการกำหนดโครงสร้าง นโยบาย วัตถุประสงค์ ในการวัดและประเมินผล การ บริหารจัดการงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ต้องมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำ ปฏิทินการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองในด้านของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ใน กระบวนการวัดและประเมินผล

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู เมื่อพิจารณาค่า ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่าด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มี ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สูงที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนี ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น มากที่สุด คือ สถานศึกษามีการประเมิน แหล่งค้นคว้าหาความรู้ใน ยุคดิจิทัลเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ (PNI Modified = .47) ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าเทคโนโลยีดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในปัจจุบันมากขึ้น การจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้หลากหลาย ช่องทาง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุค ดิจิทัล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ มีการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุง

สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล ดังที่ (ภาสกร เรืองรอง และคณะ, 2556) ได้กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีแนวทางในการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน คือจัดสภาพแวดล้อม และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ให้กับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วัชรารมณ คงเกิด (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ ที่นำมาใช้ภายในสถานศึกษา สถานศึกษามีการนำอุปกรณ์เทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับครูและนักเรียนเก็บไว้ในห้องเรียนเพื่อความสะดวกในการใช้งาน เช่น โปรเจคเตอร์ โทรศัพท์ เป็นต้น และสถานศึกษามีการจัดระบบการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพในห้องคอมพิวเตอร์

จากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในด้านของ ปัจจัยภายใน (Internal Environment) พบว่า 1. การเงินของสถานศึกษาไม่เพียงพอ ขาดวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทางโรงเรียนต้องช่วยกันระดมทรัพยากรเพื่อนำมา สนับสนุนการวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย 2. ด้านปัจจัยภายนอก (External Environment) 1. ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทร่วมกับสถานศึกษาในการบริหารจัดการในด้านการบริหารจัดการน้อยเกินไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยทางด้านการเงินและการเข้ามามีบทบาทของในการบริหารจัดการสถานศึกษาของ ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่น เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ทั้งในด้านการเงิน อุปกรณ์เทคโนโลยี การวางแผน จัดทำ ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม มีห้องเรียนที่สะอาด สบายตา มีแสงสว่างพอเพียง แก้อั้ว โต๊ะสะดวกสบาย และอุปกรณ์เสริมอื่นๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ จะส่งผลให้การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล (2565) กล่าวว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในวิถี ความปกติ ใหม่ ด้วยวงจรคุณภาพ PDCA เป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เริ่มต้นด้วย การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล (Plan) โดยสถานศึกษาจัดตั้ง คณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ขึ้นมาบริหารจัดการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ ในวิถีความปกติใหม่ และจัดตั้งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และจัดบริการทางการศึกษา บริการ จัดฝึกอบรม บริการให้คำปรึกษาในการจัดการเรียนรู้และผลิตสื่อ บริการแหล่งทรัพยากร การเรียนรู้ข้อมูล สารสนเทศ ตลอดจนจัดหาเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยตรวจสอบตามสิ่งที่ได้วางแผนและ ดำเนินการไปว่าเหมาะสมหรือต้องปรับปรุงอย่างไร จากนั้นจึงทำการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล ให้เหมาะสม และนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในวิถีความปกติใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชานนท์ คำปิวทา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สถานศึกษาจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีดิจิทัล ให้เหมาะสม กับบริบทของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นเป็นสภาพแวดล้อมเชิงบวกที่เปิดโอกาสให้ครูได้ออกแบบการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างอิสระและหลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเป็นอีกส่วนสำคัญที่

สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้ทันสมัย ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ผู้วิจัยได้ศึกษาตามขอบเขตทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่าสำหรับผู้บริหาร ต้องจัดทำวิสัยทัศน์และนโยบาย ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาการศึกษา มีการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายที่สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในทุกภาคส่วนของโรงเรียน ต้องพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน จัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีที่เพียงพอและทันสมัย พัฒนาระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ และสร้างระบบความปลอดภัยทางไซเบอร์ ต้องส่งเสริมการอบรมพัฒนาสนับสนุนให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสนับสนุนการใช้นวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้นวัตกรรมทางการศึกษา สนับสนุนการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนให้ครูและนักเรียนเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ ต้องมีการประเมินผลและติดตาม ติดตามผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลลัพธ์และปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสม ในส่วนของครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีการพัฒนาตนเอง หมั่นศึกษาและฝึกฝนทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้วิธีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ต้องมีการออกแบบบทเรียนที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เลือกใช้เครื่องมือและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมาย ต้องมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ติดตามผลและวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง แจ้งผลการเรียน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง สร้างโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะดิจิทัลและทักษะศตวรรษที่ 21 ดังที่ ญัฐพิมล ธรรมสงสาร (2559) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ต้องมีการจัดวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนเนื้อหา และสาระวิชา รวมไปถึงห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ต้องมีความสะอาด สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดการเรียนรู้ ก็เป็นอีกส่วนสำคัญที่ผู้บริหารต้องจัดการอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชาภา เจริญรวย (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลวิจัยพบว่า สถานศึกษาต้องมีการวางแผน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย จัดหาวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี มีการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดภูมิทัศน์ สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ ดอกไม้ให้ร่มรื่นสวยงาม ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบสื่อสารที่แสดงถึงการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้มีการใช้สื่อ ICT และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนของครู ที่ทันสมัย ส่งผลให้การบริหารการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารจึงควรมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอาจเป็นเพราะว่าเทคโนโลยีดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในปัจจุบันมากขึ้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ มีการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญของการวางแผน จัดทำโครงการ และจัดหางบประมาณให้เพียงพอ เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ที่เป็นเทคโนโลยี จัดหาแหล่งเรียนรู้และแหล่งค้นคว้าให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เพื่อที่จะทำใหสถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล มีการประเมิน ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล และจะได้นำผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาต่อไป

จากการศึกษาปัจจัยของการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในภาพรวมทั้ง พบว่า ด้านการเรียนการสอน ครูและผู้บริหารขาดทักษะและความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีภาระงานมาก งบประมาณและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้านการวัดผล ครูขาดความชำนาญในการใช้โปรแกรมวัดผล และไม่มีระบบติดตามการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ด้านสภาพแวดล้อม นโยบายของผู้บริหารยังไม่ชัดเจน มีแหล่งเรียนรู้ที่ล้าสมัย ยังขาดการวางแผนและติดตามการพัฒนา ด้านการบริหาร ผู้บริหารและครูยังขาดความรู้และโครงสร้างพื้นฐาน ขาดทัศนคติที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง และมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ดังนั้น ผู้บริหารและครูจะต้องมีการ อบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ต้องมีการลดภาระงาน มีการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร และส่งเสริมนโยบายที่ชัดเจนเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาแนวทางของการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ในยุคปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปเร็วทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงรวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัลจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกๆด้านในด้านของการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล วัสดุอุปกรณ์ การจัดการห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนอัจฉริยะ มีคอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ อินเทอร์เน็ต มีการปรับปรุงและซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วและตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ข้อรายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ รายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประเมิน แหล่งค้นคว้าหาความรู้ในยุคดิจิทัลเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอยู่ในด้านการจัด

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

2. จากผลการศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ประกอบไปด้วยปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคจึงควรศึกษาเหตุปัจจัยในด้านอื่นๆ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทาง หรือกลยุทธ์เพิ่มเติมในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้าย พบว่า การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ยังมีข้อจำกัด ดังนั้นควรศึกษา แนวทางอื่นๆที่มีความหลากหลายมากกว่านี้

4. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาควรจะศึกษาในระดับที่มากกว่าในโรงเรียน เช่น ระดับศูนย์เครือข่าย หรือระดับเขตพื้นที่เพื่อจะได้แนวทางที่หลากหลายกว่านี้

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางของการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกแง่มุมของชีวิต การศึกษาเองก็ต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนี้ สถานศึกษาจำเป็นต้องเน้นการเรียนรู้แบบผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม กระตุ้นให้คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกัน พัฒนาทักษะดิจิทัล สอนให้นักเรียนมีทักษะดิจิทัลที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การประเมินข้อมูล การสื่อสาร และการแก้ปัญหา การเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคตด้วยการพัฒนาทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องมีในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษายกระดับคุณภาพการศึกษา และเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ในครั้งนี้ แนวทางของการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับการช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช และ อาจารย์ ดร.สมเกียรติ ตุ่นแก้ว ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะในการศึกษาค้นคว้า แนะนำในทุกขั้นตอน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอขอบคุณ นายจตุพล อุปละศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 นางพัฒนา กิตติลือ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ดร.ปรานอม จรเกตุ ผู้อำนวยการโรงเรียนป่าจี่วิทยา นายธีรพล เกียรติเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองยาว นายจรูญ ปาตะ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลแม่ชะจาน นางสาวมยุรี พวงอภัย นางสมพร คำปิ่นคำ นายอาทิตย์ ทาอุปรงค์ ครูโรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู ที่ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการทำการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมศูนย์
ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร.
- ชนิกานต์ เจริญสูตร. (2551). วงจร PDCA คืออะไร? *Journaliveb*. <https://shorturl.asia/LX8lW>
- ชานนท์ คำปิวทา. (2565). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (2562). สดุดยอดแอปพลิเคชันแห่งการประเมินผลการเรียนรู้. *คลังความรู้ SciMath*.
<https://www.scimath.org/article-technology/item/10115-2019-04-19-03-47-12>
- ดิลก คำเมือง. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจกับการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดเทศบาลเมืองพนาสนิม จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
บูรพา].
- ทรูปlookปัญญา. (2566). การวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน. *True ปูlook
ปัญญา*. <https://www.truelookpanya.com/education/content/87884/-teamet->
- ณัชนันท์ มาตระออ. (2564). แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ [การศึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- ณัฐพินล ธรรมสร่างกูร. (2559). รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด
วิเคราะห์ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- นิชภา เจริญรว. (2566). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนใน
ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- บุญส่ง กรุงชาติ. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- ปิยะนุช บัวชุม. (2561). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 [การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- พูนชัย ยาวีราช. (2565). หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย.
- ภัทรพร บุญนำอุดม. (2563). ห้องเรียนในฝันของการศึกษาศตวรรษที่ 21: บทบาทสำคัญของห้องเรียนในการ
ส่งเสริมการเรียนรู้ในโลกสมัยใหม่. *Educa*. <https://shorturl.asia/vLq4j>
- ภาสกร เรืองรอง, ประหยัด จิระวงพงศ์, วณิชชา แม่นยำ, วิลาวัลย์ สมยาโรน, ศรินยู หมั่นเดช, และชไมพร
ศรีสุราช. (2556). เทคโนโลยีการศึกษากับครูไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 5(พิเศษ),
195–207. <https://shorturl.asia/o1QNS>

- ยอแสง นาคกระแสร. (2557). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- ยุทธนา เกื้อกุล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- รุณี ห่อทอง. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล [งานวิจัย, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2566. โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู.
- วัชรภรณ์ คงเกิด. (2561). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- วิชานา อับดุลเลาะ, & วุฒิชัย เนียมเทศ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 16(1), 54–66. <https://edujournal.bsru.ac.th/publishes/20/articles/358>
- วีรพันธ์ เกษสังข์. (2561). หลักสูตรฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารด้วย PDCA และเทคนิคการคิดแบบ A3. *Entraining*. <https://shorturl.asia/bALWc>
- ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล. (2565). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในวิถีความปกติใหม่. *ครุศาสตร์สาร*, 16(1), 53–66. <https://edujournal.bsru.ac.th/publishes/20/articles/358>
- ศศิมา สุขสว่าง. (2560). VUCA World ความท้าทายสำหรับผู้ในยุคใหม่. *HCD Innovation*. <https://shorturl.asia/7JhSa>
- ศุภสิริ พัฒนภักดี. (2558). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี [ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- สมยศ นาวิการ. (2555). การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). *ระบบราชการ 4.0 ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน*. <https://www.opdc.go.th>
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- สุภชัย ดอนสามารถ. (2558). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองพอกวิทยายน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)
- สุวิทย์ วงศ์รัมย์. (2562). การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]. (ไม่ได้ตีพิมพ์)

HREX.asia. (2021). VUCA ในโลกการทำงานสมัยใหม่: 4 เทคนิครับมือความไม่แน่นอนสำหรับผู้ในยุคใหม่.
HREx.asia. <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/vuca-for-leader-in-future-work-03032021>

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Factors Related to Exercise Behavior of Phetchaburi
Rajabhat University Students

กุศล ช่วงบุญศรี¹

Kusol Choungboonsri¹

(วันรับ 2 พฤษภาคม 2568, วันแก้ไข 23 มิถุนายน 2568, วันตอบรับ 7 สิงหาคม 2568)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2567 ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 370 คน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามจำนวนนักศึกษาแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และทำการแบ่งตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นปี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X} = 3.45$) 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ปัจจัยนำด้านทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย ปัจจัยเอื้อที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย, และปัจจัยเสริมที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ ($r=.141, p=0.01$), ($r=.156, p=0.01$), และ ($r=.296, p=0.01$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัย พฤติกรรม การออกกำลังกาย

¹ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, kusol.cho@mail.pbru.ac.th
Lecturer, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University.

Abstract

This study aimed to examine the factors associated with exercise behavior of Phetchaburi Rajabhat University Students. The sample group consisted of 370 second-to fourth-year students enrolled in the 2024 academic year. Random stratification according to the number of students in each faculty in Phetchaburi Rajabhat University and divided according to the proportion of the number of students in each year. The tools used in the research include a questionnaire and data were analyzed using mean and standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The research was shown as follows: 1) Students of Rajabhat University students have "moderate" exercise behavior ($\bar{X} = 3.45$) 2) Factors that correlate with exercise behavior of Phetchaburi Rajabhat University Students; It was found that there was a statistically significant correlation with exercise behavior at the level of .01 The predisposing factors of exercise knowledge, predisposing factors of exercise attitudes, enabling factors related to exercise, and reinforcing factors related to exercise were all positively correlated with exercise behavior at a low level, with correlation coefficients of ($r=.141$, $p=0.01$), ($r=.156$, $p=0.01$) and ($r=.296$, $p=0.01$), respectively.

Keywords: Factors, Behavior, Exercise

บทนำ

การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญได้ ประชากรในประเทศต้องมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรด้านการกีฬาให้มีคุณภาพหรือการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับความสำคัญของการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ประชากรไทยมีค่านิยมการออกกำลังกาย และมีความสนใจเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้ต่อไป (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2550) และในการพัฒนาประเทศเพื่อให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต จำเป็นต้องอาศัยกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนซึ่งปัจจุบันประเทศไทย พ.ศ.2560 มีประชากรกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 10-24 ปี ประมาณ 12.95 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) โดยเฉพาะนิสิต นักศึกษาจะเป็นบุคลากรสำคัญนั้นหมายถึง สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมสุขภาพให้กับนิสิต นักศึกษาทุกคน โดยการสร้าง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม ให้เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และการอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง และยังยืนยันสถาบันอุดมศึกษาต้องบูรณาการ เรื่องสุขภาพเข้ากับกระบวนการเรียนการสอนรวมทั้งการเชื่อมโยงการพัฒนา มหาวิทยาลัยส่งเสริมสุขภาพกับการพัฒนาสังคมและชุมชนทั้งใน และนอกมหาวิทยาลัยจึงจะส่งผลให้นิสิตนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554) ซึ่งที่ผ่านมาปัญหาด้านสุขภาพ และการดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอเป็นปัญหาหลักที่ โดยในกลุ่มวัยรุ่นพฤติกรรมออกกำลังกายจะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นเพราะการแข่งขันการเรียนหนังสือ เศรษฐกิจ อายุมข และใช้เวลาว่างไปกับการดูโทรศัพท์และเล่นเกมคอมพิวเตอร์ (ทักษิภา ชัยวรรตน์ และคณะ, 2561) และที่ผ่านมาพบว่า พฤติกรรมด้านการออกกำลังกายพบว่ายาวช่วง 12 ถึง 21 ปี มีจำนวนมากถึงร้อยละ 50 ที่ไม่ได้ออกกำลังกายตามที่ควร โดยที่วัยเด็กเล็กมีการเคลื่อนไหว และออกกำลังกายมาก แต่จะลดลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และผู้หญิงจะเคลื่อนไหวและออกกำลังกายน้อยกว่าผู้ชายเมื่อเข้าวัยรุ่น มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษาที่พบว่า พฤติกรรมออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง (ณัษกร คงชีวกุล และคณะ, 2557) พลพิพัฒน์ สุขพัฒน์ธี (2558) ทำการศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีพฤติกรรมนั่งหรือนอนอยู่กับที่ โดยส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงจะมีพฤติกรรมดังนี้ คือ นั่งหรือนอนคุย/เล่นโทรศัพท์มือถือ นั่งหรือนอนดูโทรทัศน์ และนั่งคุยกับเพื่อน นักศึกษาชายมีพฤติกรรมนั่งหรือนอนอยู่กับที่เฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง หรือสัปดาห์ละประมาณ 5 วัน ขณะที่นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมดังกล่าวเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมงในสัปดาห์ประมาณ 6 วัน และสมนึก แก้ววิไล (2552) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีพฤติกรรมออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น พฤติกรรมที่ขาดการเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมทางกาย (Sedentary Behavior) และขาดการออกกำลังกาย (Exercise) ล้วนแต่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพ (เจริญ กระบวนรัตน์, 2556) โดยปัญหาด้านสุขภาพเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย นักศึกษาให้ความสำคัญกับเรื่องเรียนมากเกินไป จนไม่ได้คำนึงถึงสุขภาพกาย (ณัษกร คงชีวกุล และคณะ, 2557)

ดังนั้น การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข การออกกำลังกายทำให้ระบบหัวใจไหลเวียนเลือดทำงานดีขึ้น ระบบกล้ามเนื้อ ข้อต่ออวัยวะภายใน และการจัดของเสียออกจากร่างกายทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การออกกำลังกายเป็นการ

ส่งเสริมสุขภาพที่สำคัญมาก เพราะการออกกำลังกายมีประโยชน์ทำให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีภูมิคุ้มกันต้านทานโรคสูงขึ้น ช่วยให้มีความสุขใจดี หลังจากออกกำลังกาย ร่างกายจะหลั่งสารเอนโดรฟิน (Endorphins) เป็นสารแห่งความสุข ทำให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่า โดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2553) กล่าวถึงประโยชน์ของการออกกำลังกาย โดยจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย พัฒนารูปร่าง และทรวดทรง ตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย รวมไปถึงการป้องกันโรค การรักษา และฟื้นฟูสภาพจากโรคต่าง ๆ

โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตนักศึกษา ที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย มีคุณภาพ มีทัศนคติที่ดี มีคุณธรรมนำความรู้ เป็นพลเมืองดีในสังคม มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยคำนึงถึงหลักกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ที่ต้องมีความเข้มแข็งทางวิชาการในการพัฒนานักศึกษาให้มีสมรรถนะสากล (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2566) นอกจากความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังต้องมีภาวะสุขภาพที่ดีซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของชีวิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพให้กับตนเอง ก่อนที่จะออกไปสู่สังคมการทำงานที่มีเวลาน้อยในการดูแลและใส่ใจสุขภาพ (ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ, 2558) ซึ่งการออกกำลังกายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งพฤติกรรมสุขภาพมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกบุคคล (Crosby, 2011) 1) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล หรือแสดงความรักพอใจของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ เป็นต้น 2) ปัจจัยภายนอกบุคคลเป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรม ได้แก่ ปัจจัยเอื้อ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมตามความต้องการที่เป็นผลจากปัจจัยนำ โดยมีสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ สังคม ทรัพยากรที่เอื้ออำนวยในการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมบุคคล เช่น สถานที่ออกกำลังกาย อุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนการออกกำลังกาย นอกจากปัจจัยเอื้อยังมีอีกหนึ่งปัจจัยภายนอกบุคคลที่สำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ คือ ปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลจะได้รับ หรือคาดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่น อาจเป็นการได้รับคำชมเชย คำแนะนำ หรือยอมรับจากบุคคลอื่น อโนทัย ผลิตนนท์เกียรติ (2561) กล่าวว่า ปัจจัยเสริมแรงด้านการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับพฤติกรรมการออกกำลังกาย จึงแสดงให้เห็นว่าการได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง และการได้รับข้อมูลข่าวสารมีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกาย มีหลายหลายปัจจัย ซึ่งหากทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ก็จะสามารถสนับสนุนให้มีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกาย สร้างแรงจูงใจรวมถึงการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายในมหาวิทยาลัย ภายใต้แนวทางการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การออกกำลังกาย เป็นการงานของกล้ามเนื้อใหญ่ และ มัดเล็กภายในร่างกายเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหว โดยการทำงานของกล้ามเนื้อจะใช้กำลังมากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะของการเคลื่อนไหว และส่งผลต่อสุขภาพ และส่งผลต่อระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย โดยการกำหนดความหนักของการออกกำลังกาย ความนานของการออกกำลังกาย และความบ่อยของการออกกำลังกาย ให้เหมาะสมกับเพศ วัย สภาพทางกาย สภาพแวดล้อม และจุดประสงค์ของการออกกำลังกายคุณประโยชน์แก่สุขภาพ ทั้งนี้การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรออกแบบผสมผสานกันทั้ง 2 ประเภท เพื่อให้เกิดความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำหน้าที่ของปอด และหัวใจ เพิ่มความยืดหยุ่น และการผ่อนคลายร่างกายมีสมรรถภาพทางกายที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพให้ดีขึ้นควรยึดหลัก การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพตามหลัก “FITT” (American College of Sports Medicine, 2018)

จากการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายมีหลายส่วนประกอบ ซึ่งแต่ละส่วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายในรูปแบบที่ต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะศึกษาเพียงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ได้แก่ 1) ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ด้านความรู้และด้านทัศนคติ 2) ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) และ 3) ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) ตามแนวคิดในการส่งเสริมพฤติกรรม การปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในตัวบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยดังกล่าว ได้แก่ 1) ปัจจัยนำที่ช่วยให้เกิดพฤติกรรม (Predisposing Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สร้างแรงจูงใจหรือความพอใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยได้มาจากประสบการณ์การเรียนรู้ และสามารถสนับสนุนหรือยับยั้งพฤติกรรมได้ ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล 2) ปัจจัยที่ช่วยเอื้อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ (Enabling Factors) คือ ทรัพยากรและทักษะที่จำเป็นสำหรับการแสดงพฤติกรรมของบุคคลหรือชุมชน รวมถึงความสามารถในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรเหล่านั้น เช่น ราคา ระยะทาง เวลา การหาได้ง่าย (Available) และการเข้าถึงได้สะดวก (Accessibility) ซึ่งช่วยให้การแสดงพฤติกรรมเป็นไปได้ง่ายขึ้น และ 3) ปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ (Reinforcing Factors) คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสนับสนุนหรือยับยั้งพฤติกรรมสุขภาพ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ในโรงเรียน ปัจจัยเสริมอาจมาจากเพื่อน ครู อาจารย์ หรือคนในครอบครัว (Green, 2005)

การดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญ และเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลง นักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่และเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยสิ่งที่สำคัญคือ การจัดการเวลาและวางแผน การจัดการเวลาเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนมหาวิทยาลัย นักศึกษาควรวางแผนการเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา และจัดเวลาให้กับกิจกรรมอื่นๆ เช่น การพักผ่อน การทำงานพิเศษ หรือการเข้าร่วมชมรมต่าง ๆ (รัตนวัชร เพ็ญรัตนศิริ, 2566) และ การจัดการความเครียด การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอาจทำให้เกิดความเครียด นักศึกษาควรหาวิธีจัดการกับความเครียดอย่างสร้างสรรค์ เช่น การฝึกเทคนิคการหายใจและการทำสมาธิ การสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ การสร้างเครือข่ายเพื่อนและการมีความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ชีวิตในมหาวิทยาลัยสนุกและมีความหมายมากขึ้น (หทัยภัทร ประสานศักดิ์, 2562)

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบสำรวจ

ประชากร ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2567 ปี 2-4 จำนวน 4,707 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2567 จำนวน 370 คน โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยเก็บข้อมูลทั้งหมดได้ ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ ปัจจัยนำ ประกอบไปด้วย การรับรู้ และประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย, ทักษะเกี่ยวกับการออกกำลังกาย, ปัจจัยเอื้อ และ ปัจจัยเสริม และ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ พฤติกรรมการออกกำลังกาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยมีความครอบคลุมวัตถุประสงค์ ประกอบไปด้วย 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ลักษณะตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำด้านความรู้ และประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ลักษณะเป็นแบบทดสอบแบ่งเป็น 2 ด้าน 1) ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย จำนวน 8 ข้อ ลักษณะของข้อความเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ – ไม่ใช่ โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 2 ระดับ คือ มีความรู้มากและ มีความรู้น้อย 2) ปัจจัยนำด้านประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย จำนวน 8 ข้อ ลักษณะของข้อความเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ – ไม่ใช่ โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 2 ระดับ คือ มีประโยชน์มาก และ มีประโยชน์น้อย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยนำ ด้านทัศนคติ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย จำนวน 8 ข้อ ลักษณะคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ ตามการแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ลักษณะคำตอบ 2 ตัวเลือก คือ มี และ ไม่มี โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน การแปลความหมาย แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปัจจัยเอื้อมีน้อย และ ระดับปัจจัยเอื้อมีมาก

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเสริมในการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ลักษณะคำตอบ 2 ตัวเลือก คือ มี และ ไม่มี โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน การแปลความหมาย แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปัจจัยเสริมมีน้อย และ ระดับปัจจัยเสริมมีมาก

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีจำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามพฤติกรรมการออกกำลังกาย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยมีเกณฑ์สำหรับการแปลผลการประเมินแบ่งระดับพฤติกรรมการออกกำลังกาย เป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) ดังนี้ การปฏิบัติการออกกำลังกายเป็นประจำ การปฏิบัติการออกกำลังกายบ่อย การปฏิบัติการออกกำลังกายปานกลาง การปฏิบัติการออกกำลังกายเป็นบางครั้ง และไม่เคยการปฏิบัติการออกกำลังกาย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม ซึ่งข้อคำถามทั้งฉบับมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.80 และ 1.00 (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2556)

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach) ที่ได้กำหนดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ไว้ที่ 0.75 ถือว่าเป็นที่ยอมรับได้ (พนิดา จงสุขสมสกุล, 2561) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักศึกษาที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีเงื่อนไข คือ เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2567 ระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน 2567 โดยมีเงื่อนไข คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างต้องมีผู้ตอบแบบสอบถามต้องไม่น้อยกว่า 90 % ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งหมดได้ ร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนนักศึกษาแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยทำการแบ่งตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นปี

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการออกกำลังกาย โดยเกณฑ์การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2552)

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
0.90 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์สูงมาก
0.70-0.89	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.30-0.69	มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์
เครื่องหมาย + และ - หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะบอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์	
r มีเครื่องหมาย + หมายถึง	การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน
r มีเครื่องหมาย - หมายถึง	การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และ ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ส่วนที่ 1 พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีความรู้ อยู่ในระดับมีมาก ($\bar{X} = 7.05$, S.D.=1.25)

ปัจจัยนำประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีการรับรู้ประโยชน์ด้านการออกกำลังกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 7.33, S.D.=1.13)

ปัจจัยนำด้านทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับ “ไม่แน่ใจ” ($\bar{X}$ = 3.28, S.D.=1.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ข้อแรก พบว่า การออกกำลังกายเป็นประจำช่วยให้ระบบไหลเวียนโลหิต และหายใจดีขึ้น ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.67), การออกกำลังกายสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีเพื่อนไปร่วมในขณะออกกำลังกาย ($\bar{X}$ = 4.09, S.D.=0.87) และการออกกำลังกายช่วยลดอาการปวดเมื่อยของกล้ามเนื้อได้ ($\bar{X}$ = 3.84, S.D.=0.88) ตามลำดับ

ปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 0.91, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ข้อแรก พบว่า สถานที่ในการออกกำลังกายมีความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 0.96, S.D.=0.19) มหาวิทยาลัยมีการกำหนดแผนส่งเสริมการออกกำลังกาย และเล่นกีฬา ($\bar{X}$ = 0.94, S.D. =0.23) และ มหาวิทยาลัยมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการออกกำลังกายในสถานศึกษา ตลอดจนจัดทำโครงการเกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับนักศึกษา ($\bar{X}$ = 0.93, S.D. =0.25) ตามลำดับ

ปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 0.88, S.D.=0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ข้อแรก พบว่า ครอบครัวนักศึกษาให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย ($\bar{X}$ = 0.92, S.D.=0.26) มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬา เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X}$ = 0.91, S.D.=0.29) และ อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยมีการกระตุ้นให้นักศึกษาออกกำลังกายเป็นประจำ ($\bar{X}$ = 0.89, S.D.=0.31) ตามลำดับ

พฤติกรรมการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.45, S.D.=1.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ข้อแรก พบว่า ในการออกกำลังกายนักศึกษาสวมใส่ เสื้อผ้า และรองเท้า ที่เหมาะสมกับการออกกำลังกายในประเภทนั้น ๆ นักศึกษาออกกำลังกายจนกระทั่งมีเหงื่อออก และรู้สึกเหนื่อย ($\bar{X}$ = 3.70, S.D.=1.20) นักศึกษามีการอบอุ่นร่างกายเป็นประจำทุกครั้งก่อนการออกกำลังกาย ($\bar{X}$ = 3.59, S.D.=1.19) และนักศึกษาออกกำลังกายในแต่ละครั้งใช้เวลานาน 20-30 นาที ($\bar{X}$ = 3.54, S.D.=1.15) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	พฤติกรรมการออกกำลังกาย	
	r	p-value
ปัจจัยนำ ด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย	.054	0.01
ปัจจัยนำ ด้านประโยชน์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย	.141**	0.01
ปัจจัยนำ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย	.275**	0.01
ปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย	.156**	0.01
ปัจจัยเสริม เกี่ยวกับการออกกำลังกาย	.296**	0.01

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).**

** Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).*

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ส่วนปัจจัยนำด้านประโยชน์ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ปัจจัยนำ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย ปัจจัยเอื้อ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย และปัจจัยเสริม เกี่ยวกับการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

ปัจจัยนำด้านประโยชน์ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ปัจจัยเอื้อที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย และปัจจัยเสริมที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ ($r=.141, p=0.01$) ($r=.156, p=0.01$) และ ($r=.296, p=0.01$) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาพรวมนักศึกษามีพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) ทั้งนี้เพราะ นักศึกษามีพฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อผ่อนคลายเครียดหลังจากเวลาเลิกเรียนภายในพื้นที่มหาวิทยาลัย ตลอดจนการรวมกลุ่มในเวลาว่าง และรวมตัวทำกิจกรรมในช่วงว่างกิจกรรม อีกทั้งสถานที่ภายในมหาวิทยาลัยยังเอื้อต่อการออกกำลังกาย โดยมีศูนย์กีฬาและนันทนาการที่ส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษา จัดกิจกรรมและการแข่งขันกีฬภายในให้แก่นักศึกษา โดยมีบุคลากรด้านการกีฬาของมหาวิทยาลัยให้ความรู้ และบริการนักศึกษาใน ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานของ อนุสรณ์ ส่องแสง และคณะ (2565) ที่พบว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในเขตสุขภาพที่ 10 อยู่ในระดับปานกลาง รวมถึงงานของ อรุมา นาสีทา (2564) ที่ระบุว่าพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาและบุคลากรในสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดาที่มีจำนวน 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อาจเป็นเพราะ ความรู้ด้านการออกกำลังกายอาจจะเป็นเพียงปัจจัยนำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย แต่ความรู้เพียงอย่างเดียวก็ไม่เพียงพอต่อการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออกกำลังกายได้ อาจจะต้องอาศัยปัจจัยอื่นร่วมด้วย สอดคล้องกับงานของ ภาณุพันธ์ ลาภรัตนทอง และคณะ (2565) ทำการศึกษาพฤติกรรมการมีกิจกรรมทางกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางกาย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีกิจกรรมทางกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ปัจจัยนำด้านประโยชน์ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับมีประโยชน์มาก ($\bar{X} = 7.33$) และความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกันที่ ($r=.141, p=0.01$) อาจเป็นเพราะการทราบถึงประโยชน์ของการออกกำลังกายมีผลต่อการทำงานของระบบต่างๆ ภายในร่างกายที่จะส่งผลดีต่อร่างกาย และมีสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับ ธนัมพร ทองลง และภาคภูมิ แจ้งโพธิ์นาค (2565) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกาย เพราะการที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใด ๆ มักคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นการคาดการณ์ถึงประโยชน์ของการกระทำจึงเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น

ปัจจัยนำด้านทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.28$) และความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกันที่ ($r=.275, p=0.01$) อาจเป็นเพราะอาจเป็นเพราะทัศนคติเป็นปัจจัยพื้นฐาน และก่อให้เกิดแรงจูงใจ โดยเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ และความคิดเห็นของบุคคลนั้นที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สอดคล้องกับ ภาณุพันธ์ ลาภรัตนทอง และคณะ (2565) พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการมีกิจกรรมทางกายมีความสัมพันธ์กับการมีกิจกรรมทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

ปัจจัยเอื้อเกี่ยวกับการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปัจจัยเอื้อมีมาก ($\bar{X} = 0.91$) และความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกันที่ ($r=.156, p=0.01$) อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีความพร้อมของสถานที่ เช่น โรงยิมเนเซียม ห้องฟิตเนส ตลอดจนอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน พร้อมใช้งานไว้ให้บริการแก่นักศึกษา โดย Crosby (2011) อธิบายถึงปัจจัยเอื้อ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมตามความต้องการที่เป็นผลจากปัจจัยนำ โดยยมีสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ สังคม ทรัพยากรที่เอื้ออำนวยในการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมบุคคล เช่น สถานที่ออกกำลังกาย อุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถช่วยสนับสนุนการออกกำลังกาย สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ ปากขานี และคณะ (2564) พบว่าความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์การออกกำลังกายมีความสัมพันธ์กับการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ($r= 0.18$) เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีฟิตเนส, โรงยิม, สนามกีฬา 2 แห่ง, สนามบาสเกตบอล, สนามฟุตบอล, สนามกอล์ฟ, และลานแอโรบิก เพื่อใช้ในการออกกำลังกาย นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงสถานที่ออกกำลังกายให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดความหลากหลายในการเล่นกีฬาและตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้

ปัจจัยเสริมเกี่ยวกับการออกกำลังกายปัจจัยเสริมมีมาก ($\bar{X} = 0.88$) และความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายไปในทิศทางเดียวกันที่ ($r=.296, p=0.01$) อาจเป็นเพราะ การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน ครอบครัว คนรู้ใจ ในการชักชวนให้ออกกำลังกาย สอดคล้องกับ อโนทัย ผลิตนนท์เกียรติ (2561) กล่าวว่า ปัจจัยเสริมแรงด้านการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับพฤติกรรมการออกกำลังกาย โดยสอดคล้องกับ ญัฐพร อุทัยวรรณ และคณะ (2563) ที่ทำการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ทำการศึกษา ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับพฤติกรรมการออกกำลังกาย ซึ่งผลที่ได้จะเป็นแนวทางในการสนับสนุนเชิงนโยบาย และเสริมสร้างพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบของการออกกำลังกาย หรือ พฤติกรรมการมีกิจกรรมทางกายในนักศึกษา โดยเป็นลักษณะงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

องค์ความรู้ใหม่

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การมีสุขภาพที่ดีย่อมเป็นสิ่งทุกคนต้องการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสนับสนุนให้ทุกคนมีพฤติกรรมการออกกำลังกาย ในแต่ละวันให้มากขึ้น ลดพฤติกรรมเนือยนิ่ง ทั้งนี้ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม

การออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยปัจจัยนำด้านการรับรู้ประโยชน์ เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ปัจจัยอื่นที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย และปัจจัยเสริมที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายซึ่งมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกาย ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร อุปกรณ์ และสถานที่ที่เอื้อต่อการออกกำลังกาย รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีในการออกกำลังกายแก่นักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยเป็นการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกันระหว่าง กองพัฒนานักศึกษา กับคณะต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น รวมถึงมีการกำหนดแผนงานประจำปี ด้านงบประมาณ โดยการสร้างความร่วมมือกันในองค์กรองค์กรได้มีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายในนักศึกษา ซึ่งมีหลักฐานทางวิชาการที่พบว่า ปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการออกกำลังกาย ถือเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีสุขภาพดี เป็นการป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพในระยะยาว และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550). *การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ*. สมาคมวิทยาศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย.
- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *คู่มือการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ*. สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- เจริญ กระบวนรัตน์. (2556). กิจกรรมทางกายกับการสอนสุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการในยุคแท็บเล็ต. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการ*, 39(1), 1–2.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2552). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 11). เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัชกร คงชีวกุล, สุนทรา กล้าณรงค์, และจุฑารัตน์ สิริปัญญา. (2557). พฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 9(16), 59–70.
- ณัฐพร อุทัยธรรม, ชวัลนุช พิฑูรทรัพย์, บุษยา ฉิมพลี, และชลมา จารีย์. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี*, 3(1), 62–72.
- ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2558). การยกระดับมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสร้างเสริมสุขภาพ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 7(1), 169–178.
- ทักษิภา ชัชรรัตน์, วรินทร์ธร พันธวงศ์, และสุภาภรณ์ นันตา. (2561). พฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุข และการศึกษา*, 19(3), 107–120.
- ธันมพร ทองลอง และภาควมูมิ แจ้งโพธิ์นา. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ศูนย์สามพร้าว. *วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬา และนันทนาการสุขภาพ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งประเทศไทย*, 1(3), 23–34.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พนิดา จงสุขสมสกุล. (2561). *การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: เอกสารประกอบการอบรม “สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่” รุ่นที่ 6*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- พลพัฒน์ สุขพัฒน์ธี. (2558). พฤติกรรมกิจกรรมทางกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา [ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2556). หลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8). เข้าส ออฟ เคอร์มีส.
- ภาณุวัฒน์ ปากขานี, ทะนงศักดิ์ ทองศรีสุข, อัจฉราภรณ์ เชื้อช้าง, และปาริชาติ สัตย์ญารักษ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. *Dhammathas Academic Journal*, 21(2), 13–26.
- ภาณุพันธ์ ลาภรัตนทอง. (2564). รูปแบบการจัดการกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล [ปริญาดุขฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ภาณุพันธ์ ลาภรัตนทอง, พงษ์เอก สุกใส, ปัญญา สังขวดี, และทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการกิจกรรมทางกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 24(3), 244–253.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2566). ยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) และระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- รัตนวัชร เพ็ญรัตนหิรัญ. (2566). การปรับตัวชีวิตในมหาวิทยาลัย: แนวทางและกลยุทธ์สำหรับนักศึกษาปีแรก. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 16(2), 1–17.
- สมนึก แก้ววิไล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาระดับปริญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (รายงานผลการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *วารสารสถิติรายไตรมาส*, 66(2). สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- หทัยภัทร ประสานศักดิ์. (2562). คุณภาพชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร (รายงานผลการวิจัย). ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อนุสรณ์ ส่องแสง, วราภรณ์ จันทร์พราว, ดิศพล บุปผาชาติ, และเด่นดวง ดีศรีสุระ. (2565). พฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในเขตสุขภาพที่ 10. *วารสารศูนย์อนามัย ที่ 10 อุบลราชธานี*, 10(1), 62–83.
- อโนทัย ผลิตนนท์เกียรติ, กนกพรรณ ศรีสร้อย, รอยาชา หมาดตา, วิไลพรรณ บุญรอด, และมนิรัตน์ แซ่ชื่อ. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษากายภาพบำบัดมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสาร มวก.วิชาการ*, 21(42), 55–64.
- อรอุมา นาทสีทา. (2564). ความรู้และพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาและบุคลากรสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา. *Thai Journal of Health, Physical Education and Recreation*, 50(1), 64–77.
- American College of Sports Medicine. (2018). *ACSM's guidelines for exercise testing and prescription* (10th ed.). American College of Sports Medicine.
- Crosby, R., & Noar, S. M. (2011). What is a planning model? An introduction to PRECEDE–PROCEED. *Journal of Public Health Dentistry*, 71(1), 7–15.
<https://doi.org/10.1111/j.1752-7325.2011.00235.x>

Green, L., & Krueter, M. (2005). *Health promotion planning: An educational approach* (4th ed.). McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2568

ศาสตราจารย์ ดร.สมเกตุ อุทธโยธา
รองศาสตราจารย์ ดร.เกตุมณี มากมี
รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาติลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ใจฉลาด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ต้อมรัก จิตรบรรเทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ เขียนงาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์กร จันทราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัช นุนารณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิกร แก้วทอง
นางสาวเสาวภา ประพันธ์

ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลำพูน เขต 1

วารสารศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่

CHIANG MAI RAJABHAT UNIVERSITY EDUCATION JOURNAL

